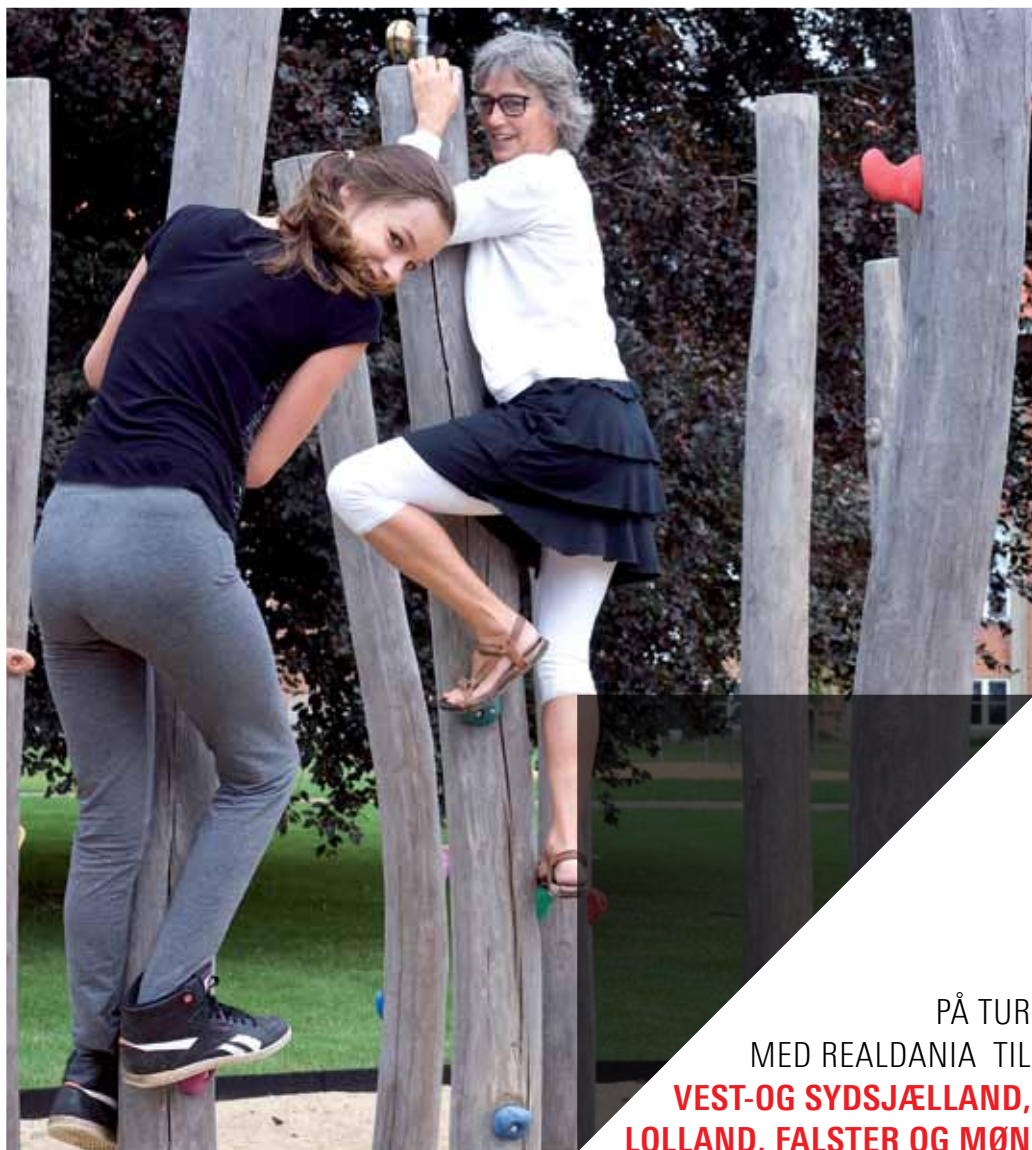

HAR DU SET ...?

PÅ TUR
MED REALDANIA TIL
**VEST-OG SYDSJÆLLAND,
LOLLAND, FALSTER OG MØN**

Realdania

INDHOLD

4	En God Omvej i Odsherred
6	Arne Jacobsens sommerhus
8	Huset på Næsset
10	Æglageret i Holbæk
12	Guldagergaard
14	Gigtforeningens Center i Skælskør
16	Rastepladsen ved Storebælt
18	Kongsgården i Vester Broby
20	Råd-, Ting- og Arresthuset i Sorø
22	Landsbyhuset i Gyrestinge
24	Herskabsstalden på Rønnebæksholm
26	Faxe Vandrehjem
28	Bykernen i Vordingborg
30	LivogJob i Stubbekøbing
32	Ejegod Mølle
34	Fuglsang Kunstmuseum
36	Herregården Lungholm
38	Fejø Mølle
40	Mulighedernes Land
44	Livsrum - Kræftrådgivningscenter
46	Stedet Tæller
50	Herregårdshaver
55	Fremtidens Herregård
64	Ildsjælekampagnen
71	Udvalgte øvrige Realdania-projekter i området

GOD TUR!

Velkommen til denne turguide. Vi håber, at den kan give inspiration til at besøge seværdigheder rundt omkring på Sjælland, Lolland-Falster og Møn.

Fælles for de steder, vi omtaler i guiden, er, at de har modtaget bidrag fra Realdania. Vi støtter hvert år mange hundrede små og store projekter over hele landet. For de fleste gælder det, at uden støtten fra Realdania var de sandsynligvis aldrig blevet til noget.

I slutningen af 2000 blev Realdania etableret som en almennyttig og almenvelgørende virksomhed – det vil sige, at vi arbejder med filantropi. Hvis man slår ordet filantropi op i nudansk ordbog, ser man, at det stammer fra det græske ord for menneskekærlighed. Andre steder forklares det som et begreb, der omfatter ”donation af penge, materiel, tjenester, tid eller arbejde til et velgørende formål uden nogen belønning til den, der donerer”.

Realdania blev sat i verden for at skabe livskvalitet gennem det byggede miljø til gavn for os alle sammen – uanset hvor vi lever og færdes. Det betyder i

praksis, at vi skal være med til at berige vores samfund både med det, vi kan tage og føle på og med ny viden, inspiration og gode eksempler til efterfølgelse. Med bygninger som ellers formentlig aldrig var blevet bygget, og med forskningsresultater som måske aldrig var blevet skabt. Det handler om udviklingen af vores byer, fremtidens byggeri og bygningsarven – om det åbne land, naturen, og om at bidrage til bæredygtighed på alle niveauer: Socialt, økonomisk, miljø- og sundhedsmæssigt.

De over 50 meget forskellige udflugtsmål, som vi beskriver i denne folder er blot nogle blandt de mange, der foreløbig har fået støtte.

Og husk - du kan med Realdanias app gå på opdagelse i projekter over hele landet. Hent app'en via QR-koden på side 75 i denne folder.

Realdania ønsker rigtig mange gode ture!

Forsidebillede:

Fra ”bevægelseseksperimentariet” ved

Sundhedscentret i Nykøbing Sj.

- en del af kampagnen ”EN GOD OMVEJ”

BEVÆGELSESEKSPERIMENTARIET I ODSHERRED

EN GOD OMVEJ

Er lokalområdet indrettet rigtigt? Kan det inspirere til et aktivt og sundt hverdagsliv?

I 2010 besluttede Realdania og Lokale og Anlægsfonden at udfordre landets kommuner til at sætte en ny dagsorden for, hvordan det byggede miljø kan give os lyst til at røre os mere i hverdagen.

Kommunerne blev inviteret til at deltage i et udviklingsforløb, der med økonomisk støtte fra de to parter skulle handle om at udvikle og senere realisere nogle kreative, fysiske tiltag, som kunne invitere byens borgere til leg og bevægelse.

EN GOD OMVEJ – som projektet kom til at hedde – er et udviklingsprojekt, der sætter fokus på, hvordan den fysiske ramme kan skabe bedre vilkår for det aktive og sunde hverdagsliv med fokus på bevægelse i det fri, lige der hvor man bor eller færdes i det daglige. Den gode omvej kan i virkeligheden være alt. Det kan være en sjov, anderledes og udfordrende løbesti, et inviterende motorikområde ved en indgangsdør, en interaktiv forhindringsbane eller noget helt andet.

Stiliseret natur

59 kommuner tog udfordringen op og bød ind med hele 78 spændende og bredt favnende visioner for EN GOD OMVEJ. Projekter fra ni af kommunerne blev udvalgt til at få støtte.

Projektet "Odsherreds gode omvej" er et bevægelseseksperimentarium, der er designet som stiliseret

natur. Det er placeret i Sundhedscenter Odsherreds park i Nykøbing Sjælland og er en del af det samlede parkanlæg, der blev etableret i 1922 ved byens gamle sygehus.

Projektet består af 7 elementer: Styrkestativet, der ligger som en bunke grene i skovbunden og giver mulighed for styrketræning, balance- og klatreøvelser, Pulstrappen, der ser ud som stablede træstammer i skoven og giver mulighed for pulsovelser, klatring og ophold, Pulsstien, der slynger sig som en løbe- og gåsti i området, Balancespindet, der som et spindelvæv tilbyder alle at klatre, gynge og gå på line, Klatreskov, der ligner en birkeskov og tilbyder klatring, trampolinhop og hop fra pæl til pæl, Plænen med mulighed for fællestræning og crolf samt slutteligt Springpytterne, der tilbyder hop og leg i stiliserede vandpytter.

Odsherreds gode omvej blev indviet den 28. oktober 2011.

ARKITEKTENS EGET SOMMERHUS

ARNE JACOBSENS SOMMERHUS

Igennem mere end et halvt århundrede markerede Arne Jacobsen sig stærkt og personligt i dansk arkitektur og design. Han favnede vidt - lige fra store byggerier til hans berømte bestikserie. Det er karakteristisk for ham, at flere af hans bygninger ned til mindste detalje blev udstyret med inventar tegnet af ham selv. Hans eget sommerhus ikke mindst.

Det ligger i Gudmindrup Lyng på Sjællands Odde, og Realdania Byg købte huset i sommeren 2011. Huset var færdigrenoveret i juni 2013 og står i dag helt autentisk, som da han selv boede her. Det gælder både køkken, værelser og stuer samt alt nagelfast originalinventar som senge, borde og skabe. Desuden er alle materialer, overflader, detaljer og farveholdninger intakte og uændrede.

Sommerhuset har været igennem en nænsom restaurering og bliver nu lejet ud som privat bolig. Det er tegnet og opført i 1936 af Arne Jacobsen som sommerbolig til ham selv og familien. Bygningen, der ligger på en stor plantagegrund med skovbevoksning og lyngklædte arealer, blev fredet i 1985.

Panoramaudsigten

Husets sydlige del er opført i to etager, mens den nordlige del med værelsesfløj og garage er i én etage. Den dobbelthøje spisestue er husets centrale rum. Herfra er der udgang til haven mod øst, adgang til værelsesfløjen mod

nord samt indgang til baderum og kælder mod syd. Fra spisestuen fører en elegant udført snedkertrappe til stuen på 1. sal. Gavl-væggen har panoramavinduer med udsigt over grund og strandenge og med kig til havet.

Nogle af Arne Jacobsens kendteste arbejder er boligbebyggelsen Bellavista, Bellevue Teateret og Bellevue Badet alle i Klampenborg og møbler som Svanen, Ægget, Myren og Syveren. Han var uddannet på Kunstakademiet i København, hvor han i perioden 1956 til 1965 underviste som professor i bygningskunst.

KULTURHUSET - FRA DRØM TIL VIRKELIGHED

HUSET PÅ NÆSSET

Tuse Næs ligger omgivet af vand på tre sider, nemlig Lammefjorden, Isefjorden og Holbæk fjord. Midt på næsset finder vi landsbyen Udby. Og lige ved gadekæret ligger det gamle, gule elværk fra 1911. En bevaringsværdig bygning som fortæller et stykke lokal industrihistorie.

Da lokale beboere i foråret 2002 for første gang fik lov til at anvende bygningen til kulturarrangementer, havde den lille bygning ikke været brugt som elværk siden begyndelsen af 1950'erne, hvor den blev indrettet til kornlager.

Foreningen Huset på Næsset blev stiftet, og i de følgende år stod en gruppe lokale ildsjæle bag mange forskellige kulturelle arrangementer. I 2005 blev huset købt af foreningen, og dermed tog man næste skridt mod at blive et egentligt samlingssted og kulturhus. Idéen var at skabe et mangfoldigt hus med café, værksteder til kunsthåndværk og plads til dans, koncerter og foredrag.

Et levende hus

Efter en lang og vedvarende indsats med hjælp fra mange sider lykkedes det at få kommunens og Realdanias støtte til en ombygning af huset, mens foreningen selv skulle stå for driften.

Byggeriet blev afsluttet i efteråret 2009, og huset åbnede officielt efter syv års udfordrende og spændende arbejde for ildsjælene omkring projektet.

Kulturhuset bliver drevet som en selvejende institution og danner ramme om mange, meget forskellige arrangementer. Holdet af frivillige forsøger at afvikle mindst en stor event og en række mindre arrangementer hver måned for at skabe og fastholde et levende og pulserende hus, hvor man både har lyst til at komme og lyst til at engagere sig.

Læs mere på www.husetpaanaesset.dk

Huset på Næsset

Udbyvej 52

Tuse Næs

4300 Holbæk

VIDSTE DU DET?

Realdania bidrog til restaureringen med 1,9 mio. kr. bl.a. for at støtte initiativet med at udnytte bygningen til kulturhus og dermed give det en fremtidssikret og tidssvarende anvendelse.

GULDÆGGET PÅ HOVEDGADEN

ÆGLAGERET I HOLBÆK

Der var engang, da hønsene ikke lagde æg året rundt. Tværtimod holdt de en længere vinterferie. For at sikre forsyningen hele året sænkede man derfor æg ned i store kar med kalkvand, så de kunne holde sig friske vinteren over.

For enden af den hyggelige brostensbelagte handelsgade, Ahlgade, midt i Holbæk, ligger sådan et æglager. Bygningen, der er tegnet i 1921, er et usædvanlig smukt eksempel på et byggeri fra Bedre Byggeskik-perioden.

Bedre Byggeskik, der blev stiftet 1915, var en forening for arkitekter og bygmestre, der ønskede at rette opmærksomheden mod gode huse bygget i enkle materialer og med solide håndværksmæssige løsninger. Det prægede i 1920'erne både det lille danske hus og erhvervs- og kulturbyggeri i provinsen - f.eks. landbrugsbygninger, mejerier, forsamlingshuse og skoler.

Danmarks eneste ægkar

I kælderen under æglageret i Holbæk kan man stadig se de 30 præserveringskar, som tilsammen kunne rumme tre millioner æg. Det er i øvrigt de eneste præserveringskar, der er bevaret i Danmark. Derfor er de lidt af et "guldæg" for æglageret, der er forvandlet til en kunst- og kulturbygning, som tiltrækker mange tusinde besøgende.

Behovet for æglageret blev nemlig mindre fra 1960'erne, hvor køleskabet blev mere udbredt. I

1980 havde udviklingen gjort lageret helt overflødig, og det måtte lukke. I stedet fik en gruppe ildsjæle den idé, at den lokale kunstforening kunne flytte ind i de tomme industrilokaler. Og i 1981 overtog kunstforeningen bygningen.

Det bevaringsværdige hus trængte til en del renovering, og det blev et langt sejt træk at få projektet rigtigt i gang. Men med støtte fra forskellige side og 800.000 kr. fra Realdania gennemgik bygningen i 2012 en omfattende renovering af fundament, murværk og tagkonstruktionen.

Æglageret er en meget smuk bygning - og ikke kun det. Takket være en gruppe dedikerede ildsjæle har det fået ny identitet og er blevet en sjov og interessant kombination af kunsthuse og ægmuseum.

Æglageret

Lindevej 6

4300 Holbæk

INTERNATIONALT KERAMISK UDVIKLINGSCENTER GULDAGERGAARD

Guldagergaard ligger midt i det, der tidligere var en stor, gammel æbleplantage i Skælskør på Sydvestsjælland. I dag er det en offentlig park, hvor man bl.a. finder sjældne træer og planter, keramiske skulpturer samt boldbane, legeområde, kælkebakke, åbne græsarealer og en motionsoase.

Selve den smukke bygning blev i 1997 omdannet til et keramisk center, som i dag er et af Europas tre velrenommerede keramikcentre ud af i alt otte på verdensplan.

Værkstederne har været igennem en omfattende renovering, og udbygningen har betydet, at Guldagergaard er blevet et af de førende keramiske udviklingscentre i verden. Projektet har haft fokus på at genanvende en tidligere landbrugsejendom til et helt nyt formål med respekt for bygningens historie og bevaringsværdighed.

Internationalt kunstcenter

Ombygningen har betydet, at værkstederne er blevet dobbelt så store som hidtil, og at Guldagergaard kan tilbyde residerende kunstnere faciliteter, som hidtil ikke har været samlet på ét og samme sted. Alene i 2011 arbejdede 161 kunstnere fra 21 nationer på værkstederne. Udover traditionelle ler-værksteder er der gjort plads til mange el-ovne, en ny støbestue til porcelænsstøbning samt et gipsværksted til model og formfremstilling.

Den nye førstesal på den tidligere staldbygning rummer forsknings- og researchområde med bibliotek, arkiv og et auditorium til undervisningsbrug samt ny teknologi til print- og 3D værksted. Endnu et bibliotek og et auditorium gør det muligt at afholde flere aktiviteter på samme tid på Guldagergaard.

I efteråret 2013 blev renoveringen af den gamle staldbygning præmieret af Slagelse Kommune for den smukke og nænsomme ombygning.

Læs mere på www.ceramic.dk

VIDSTE DU DET?

Realdania har støttet projektet med 4,3 mio. kr., bl.a. fordi det er et fint eksempel på, hvordan man kan skabe nyt liv og aktivitet i en ældre bygning, så den dermed bliver sikret for eftertiden som en "levende bygningsarv".

ET TOPMODERNE SUNDHEDSCENTER

GIGTFORENINGENS CENTER I SKÆLSKØR

Efter en omfattende om- og tilbygning står Gigtforeningens Center for sundhed og træning som en topmoderne foregangsinstitution inden for genoptræning og smertebehandling. Anlægget, med den smukke hovedbygning fra begyndelsen af 1930'erne, ligger smukt omkranset af en stor park og i naturskønne omgivelser ned til Skælskør Nor.

I 1970'erne blev der føjet en tilbygning til den oprindelige hovedbygning, og en af udfordringerne ved ombygningen var netop at finde en arkitektonisk mere harmonisk og funktionel kobling mellem de to selvstændige og meget forskellige bygninger.

Opgaven blev løst af Cubo Arkitekter, som modtog "Bygningspræmiering 2010" for tilbygningen. Prisen blev givet for "en raffineret tilbygning ..., der fortolker byggestilen fra 1930'erne samtidig med, at bygningen tydeligvis er et produkt af raffineret nutidig arkitektur," som det blandt andet hed i dommerkomiteens begrundelse.

Den nye tilbygning rummer varmtvandsbassiner, bade faciliteter med spa og sauna, træningsrum og et nyt receptionsområde.

700.000 lever med gigt

Ombygningen indebar også arbejder på den eksisterende behandlingsbygning, der bl.a. har fået et bedre lysindfald og større sammenhæng med parken, så naturen kan indgå som en del af behandlingen.

Omkring 700.000 danskere lever med gigt eller andre sygdomme relateret til muskler og skelet, og hvert år modtager Gigtforeningen et stort antal patienter på foreningens centre.

Sano Skælskør

Slagelsevej 32

4230 Skælskør

VIDSTE DU DET?

Realdania støttede projektet med 30 mio. kr. for at bidrage til at skabe nogle fysiske rammer, der kan spille sammen med en nutidig behandling af de mange, som rammes af gigt og for at løse den svære kobling mellem to selvstændige bygninger.

DANMARKS FØRSTE NATURRASTEPLADS

RASTEPLADSEN VED STOREBÆLT

Det er så langt fra en almindelig rasteplads - Danmarks første naturrasteplads. Den ligger nær beta-lingsanlægget ved Storebæltsbroen og tæt ved afkørsel 43 på motorvejen.

Beliggenheden er optimal. Hvad enten man er i bil eller bus, har de mange rejsende mulighed for at gøre et stop. De voksne kan få rørt sig, og hunden kan blive luftet i den indhegnede "hundeskov", hvor den kan løbe frit. Imens kan børnene lege på den lange "jorden er giftig"-bane, hvor det gælder om at undgå at ramme jorden. Hvis det skal være mere udfordrende, kan både voksne og børn prøve kræfter med en spændende forhindringsbane, der stiller krav til både koordination, balance, muskler og kredsløb, eller man kan prøve klatrevæggen, der er skabt af tunnelelementer.

Men man kan også blot tage en slentretur ad stisystemet og nyde blomsterengen med hjemmehørende vilde blomster, fortsætte forbi en lille sø og ud på trædækket, hvorfra man kan se på søens insekter og smådyr. I den østligste ende rejser en høj sig i landskabet. På toppen er der bygget et tårn, og herfra kan man se ud over landskabet og få et perfekt kig til Storebæltsbroen. Undervejs på stiforløbet er der mulighed for at få informationer om stedets flora og fauna. Og der er naturligvis gode muligheder for at sidde og nyde sin medbragte mad.

Der er også mulighed for at se et af de store borehoveder, der blev brugt til at bore tunnelen under Storebælt, og indgangen til området foregår gen-

nem et stort tunnelrør, der er magen til dem, der blev brugt i tunnelen.

VIDSTE DU DET?

Efter planen vil en udstilling om Storebæltsforbindelsen stå færdig på Naturrastepladsens område i de nærmeste år. Her vil man ud over en speciel arkitektonisk bygning kunne opleve en spændende udstilling om arbejdet med broen og tunnelen.

Realdania har støttet projektet med 1,8 mio.kr.

Naturrasteplads Storebælt

Motorvejsafkørsel 43

DEN LEVENDE, HISTORISKE GÅRD

KONGSGÅRDEN I VESTER BROBY

Kongsgården i landsbyen Vester Broby syd for Sorø ligger ved sognevejen, der følger Susåens løb langs den nordlige side ikke langt fra åens indløb i Tystrup Sø. Den er opført i 1700-tallet, men allerede i 1200-tallet lå her den tidligere Kongsgård, som var hjemsted for Roskilde bispes Peder Sunesen. De fire længer omkring gårdspladsen udgør en sjældent helstøbt, velbevaret og bevaringsværdig ejendom, der ligger i et fredet område på godt 3.000 ha omkring Tystrup og Bavelse søer.

Frem til foråret 2006 boede Lone Kjær Larsen i stuehuset. I en menneskealder drev hun gården sammen med sin mand, og længerne med stalde og andet inventar står næsten urørte fra den dag, da jorden blev bortforpagtet og produktionen af dyr hørte op.

Med en støtte på fire mio.kr. fra Realdania blev Kongsgården sikret for eftertiden som en "levende gård" med udstillinger, der har udgangspunkt i landbokulturen, gården og dens omgivelser. Der er skolestue, foredrag, koncerter, naturformidling, arbejdende værksteder, gæstedyr i staldene og meget andet. Kort sagt et arbejdende museum og historisk center der formidler egnens historie, natur, det landbrug og den vandmølle drift, som har hørt hjemme i Vester Broby i mere end 800 år.

Muligt at overnatte

Der er også indrettet enkle overnatningsmulighe-

der i en længe med tekøkken og bademuligheder. Gården ligger tæt ved vandrerruten fra Lapland til Athen, og her får vandrere mulighed for at hvile sig med fast tag over hovedet. Muligheden for at overnatte skaber nogle fine perspektiver i forhold til gårdens enestående placering midt i istidslandskabet ved Susåen, og de vandremuligheder området byder på. Sammen med Dansk Naturfredningsforening i Sorø er der anlagt to vandrerruter på gårdens jord.

Læs mere på www.kongsgaardenbroby.dk

Kongsgården, Vester Broby

Strandvejen 11

Vester Broby

4180 Sorø

EN MODERNE ARBEJDSPLADS FRA 1880

RÅD-, TING- OG ARRESTHUSET I SORØ

På hjørnet af torvet og hovedgaden midt i Sorøs charmerende bykerne ligger det nu fredede Råd-, Ting- og Arresthus - opført i 1880 og tegnet af arkitekten Frederik Vilhelm Tvede.

Bygningen er opført i blank mur i røde tegl. Vinduerne har gotiske spidsbuer. Taget er udført i rosa og grøn skifer, der er lagt i horisontale bånd, så der opstår en dekorativ, sribet effekt. Der er murede gavlkviste, og taget er forsynet med små vindueskviste med zinktag og spir. Taget er afsluttet med imponerende kamtakke gavle, hvis murværk er rigt dekoreret.

Uret tikker stadig

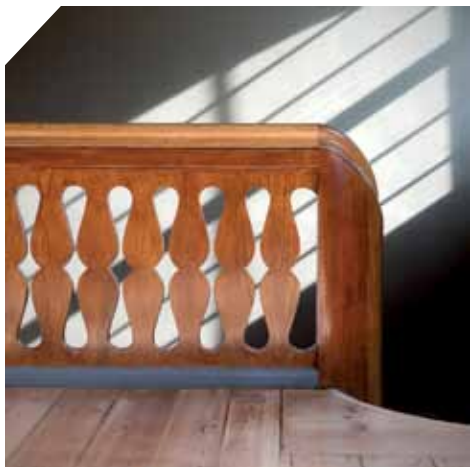
Tinghusets interiør i stueetagen er ret beskedent, fordi denne etage oprindeligt var arrestforvarerens bolig og kontor til pantefogden. Hovedtrapperummet og første sal er derimod den fornemme del af huset. Her finder man bl.a. vægge med paneler og bjælkelofter, som er dekoreret med fine snedker- og malerdetaljer.

En af de synlige ændringer er genskabelsen af den lille smøge mellem rådhuset og Torvet 4, som før var et offentligt toilet. Det gamle ur mod torvet bliver stadig trukket op én gang om ugen af en rådhusbetjent og tikker derfor stille og roligt, som det altid har gjort. Rådhuset er i dag udlejet til Sorø Kommune, som bruger huset til turist- og erhvervsinformation, kulturelle og sociale initiativer, repræsentative formål som f.eks. byrådsmøder og velser samt depot til biblioteket i den gamle arrestbygning.

VIDSTE DU DET?

Realdania Byg købte huset i 2010, og efter en gennemgribende restaurering blev det genåbnet i sommeren 2012. Målet var at omdanne rådhuset til en moderne arbejdsplads uden at ændre på det oprindelige udtryk. Der er etableret tidssvarende adgangsveje og toiletforhold for bevægelseshæmmede på alle etager. Samtidig er ejendommen ført tilbage, så de oprindelige træk, der kendetegner det interne hierarki, atter kommer til deres ret.

DET NYTÆNKENDE HUS I LANDSBYEN

LANDSBYHUSET I GYRSTINGE

En gruppe lokale ildsjæle i landsbyen Gyrstinge ved Ringsted gik sammen om at skabe et samlingssted for lokalsamfundets cirka 850 indbyggere. Det skulle ikke være et forsamlingshus eller en idrætshal i gængs forstand, men et nytænkende og fleksibelt multi-hus, der kunne danne ramme om motion, fest, kultur, naturoplevelser og leg – og som desuden kunne være med til at bevare det levende lokalsamfund. I september 2010 kronedes alle anstrengelser med indvielsen af Landsbyhuset.

Resultatet er blevet et hus, der både omfatter en idrætshal, fest- og foreningslokaler, vandrehjem, forsamlingshus, fitness center, mødelokale, café og legerum for børn.

Arkitektonisk er der også tænkt nyt. Landsbyhuset, der er på ca. 1.500 kvadratmeter, er fyldt med skæve vinkler. Vinduerne er i forskellige størrelser og sidder spredt i forskellig højde, facaderne er delvis i glas og delvis i sorte aluminiumsplader, og der er frit udsyn fra det ene aktivitetsområde til det næste.

Tilbud til alle borgere

Landsbyhuset rummer mulighed for at dyrke et bredt udvalg af aktiviteter. Det inspirerer til at bevæge sig og bruge husets idrætstilbud, og der er noget at komme efter for alle borgere også de ældre, der normalt ikke bruger eller har deres gang i landsbyens idrætshal.

Udendørs er der traditionelle boldbaner, petanquebaner, kælkebakke og naturcamping-plads med shelters og overdækket bålplads.

Miljø og klimahensyn er også tænkt ind i det nye hus, der har et jordvarmeanlæg, som kan dække husets forbrug af varme og varmt vand.

Læs mere på www.landsbyhuset-gyrstinge.dk

Landsbyhuset Gyrstinge

Gyrstinge Bygade 34B

4100 Ringsted

VIDSTE DU DET?

Det lykkedes de lokale ildsjæle selv at indsamle en mio. kr. til formålet, som desuden blev støttet af bl.a. Ringsted Kommune, Lokale- og Anlægsfonden og EU samt af Realdania med 2,5 mio. kr. af den samlede byggesum på 19,5 mio.kr.

HERSKABSSTALDEN BLEV KONCERTSAL

HERSKABSSTALDEN PÅ RØNNEBÆKSHOLM

Gennem sin næsten 700-årige historie har Rønnebæksholm gods skiftet udseende og funktion flere gange. I krigstid har her været produceret krudt, i fredstid dyrket landbrug, og i dag er det ramme om kunst og kultur. Udover mange kunstudstillinger og arrangementer er selve stedets kulturmiljø, historie og naturskønne beliggenhed en væsentlig årsag til det store besøgstal.

Rønnebæksholm blev i 1840 købt af Harald Toft, som var gift med Ane Marie Carlsen. Hun giftede sig i 1851, efter mandens tidlige død, med N.F.S. Grundtvig, som i parken fik opført en lille pavillon – ”Venligheden” – hvor han skrev flere af sine berømte salmer. Der er offentlig adgang til parken, som også rummer en 4.000 kvadratmeter stor herregårdshave med blomster og urter. Rønnebæksholm Kunst- og Kulturcenter blev etableret i 2002, og i august 2010 blev man færdig med at restaurere Herskabsstalden, der blev opført i 1865 til opstaldning af køre- og rideheste i den ene ende og med en stor vognport i den anden ende.

Inddragelsen af Herskabsstalden til kulturelle formål har fordoblet centrets areal og givet mulighed for flere og større udstillingsaktiviteter samt bedre plads til publikum og optrædende ved koncerter.

Handicapvenlig stald

Staldens oprindelige stengulv og de hvidpudsede vægge er bevaret og ligeså de oprindelige spiltove med de fint udskårne stolper i skønvirkestil. I den tidligere vognport er der indrettet et stort lokale

med glasvægge, hvor man kan afholde koncerter og foredrag, mens staldens tagrum er ét stort udstillingslokale. Bygningen har også fået en indvendig elevator, der gør den mere handicapvenlig.

Herskabsstalden på Rønnebæksholm Gods

Rønnebæksholm 1

4700 Næstved

VIDSTE DU DET?

Rønnebæksholm Kunst- og Kulturcenter er et godt eksempel på et projekt, hvor en historisk bygning bliver bragt ind i fremtiden gennem en ny anvendelse. Derfor støttede Realdania ombygningen og nyindretningen af den smukke gamle herskabsstald med 3,6 mio.kr.

VANDREHJEMMET PÅ KANTEN

FAXE VANDREHJEM

Faxe Vandrehjem ligger lige på kanten af Nord-europas største kalkbrud og midt i den sydsjællandske natur med blot få minutters gang til Faxe bymidte. For 63 millioner år siden var området et fascinerende koralrev, som samtidig var hjem for et utal af dyr som krabber, østers, snegle, muslinger, hajer - og af og til en krokodille - dyr, som med tiden blev omdannet til fossiler.

Men vandrehjemmet er andet og mere end et almindeligt vandrehjem med 20 værelser og konference- og selskabslokaler med plads til omkring 80 personer. Det er også en beskyttet arbejdsplads for fysisk og psykisk handicappede personer, der bruger mange kræfter på at tage sig af rengøring, vedligeholdelse, køkken-tjeneste, kontorarbejde og alt det andet, der hører med til at drive et vandrehjem.

Café og kulturhus

Stedet er et levende eksempel på, at handicappede kan varetage almindelige jobs. Mange

tidligere medarbejdere har senere fundet beskæftigelse andre steder. På den måde har vandrehjemmet spillet en aktiv rolle i at ændre omverdenens syn på handicappede. Filosofien på vandrehjemmet er, at det er indretningen og organiseringen - ikke menneskerne - der er noget galt med.

Faxe vandrehjem arbejder tæt sammen med "Kulturhus Kanten", der i bogstaveligste forstand balancerer på kanten til kalkbruddet og er indrettet med biograf, geomuseum og café. Det er vandrehjemmets køkken, der står for tilberedningen af mad til caféen, ligesom de handicappede fra vandrehjemmet også arbejder i kulturhuset.

Læs mere på www.danhostelfaxe.dk

Faxe Vandrehjem

Østervej 4

4640 Faxe

VIDSTE DU DET?

Realdania støttede en større modernisering af Vandrehjemmet med en mio. kr. De penge er brugt til at forbedre forholdene og dermed beskæftigelses- og uddannelses tilbuddet til de handicappede medarbejdere.

Det samlede projekt har desuden været med til at sikre, at vandrehjemmet stadig kan være attraktivt for gæsterne - og det skaber et bedre grundlag for, at institutionen kan overleve.

BYEN MED BORGEN I CENTRUM

BYKERNEN I VORDINGBORG

Vordingborg er en gammel færgeby med en rig historie. Byen ligger smukt på den sydligste del af Sjælland - lige ud til Storstrømmen, og der har den ligget siden begyndelsen af 1100-tallet. Men den kom først for alvor på landkortet, da Valdemar den Store opførte sin borg på stedet i 1157.

Ruinerne af den gamle kongeborg, som var hjemsted for hele tre Valdemar-konger, er byens fremmeste seværdighed. Den eneste fuldt bevarede del, Gåsetårnet, er byens var-tegn. Der findes desuden en historisk botanisk have på ruintrærnet. Byens kirke, Vor Frue Kirke fra 1388 ligger på kirkeengen, hvorfra resterne af en voldgrav strækker sig hen til slotsruinen.

For nogle år siden udviklede kommunen en helhedsplan for bykernen, og den plan har Realdania engageret sig i at føre ud i livet. Omlægningen af Slotstorvet skaber en fin sammenhæng mellem gågaden, det gamle rådhus samt borganlægget. Slotstorvet er blevet omdannet fra parkeringsplads til attraktiv opholdsplads, og sammen med restaureringen af det fredede sprøjtehus har Vordingborg dermed fået revitaliseret et centralt byrum.

Det gamle rådhus renoveres

Realdanias datterselskab, Realdania Byg, har købt det gamle rådhus, der er bygget i perio-

den fra 1843 til 1845 og er en af de mest iøjnefaldende bygninger på slotstorvet, der er blevet til en levende plads i byen.

Den særdeles omfattende renovering af rådhuset blev gjort færdig i 2013, ligesom der blev opført en ny tilbygning, som gør huset stort nok til de planlagte nye aktiviteter. Rådhuset får en fremtrædende funktion i udviklingen af bymidten og skal bl.a. være hjemsted for turistinformationen og Danmarks Borgcenter, ligesom der bliver repræsentationslokaler til brug for kommunen.

Det fine, gamle, fredede sprøjtehus på Slotstorvet er også restaureret og bygget om til cafe med udeservering, så det kan bidrage til at skabe liv på byens nye opholdsplads – også til glæde for de mange gæster, der besøger stedet. Man mener, at Sprøjtehuset er opført i midten af 1800 tallet - muligvis som hovedvagt for Vordingborg Borgervæbning. Omkring 1890 blev bygningen indrettet til sprøjtehus.

VIDSTE DU DET?

Realdania har støttet nyanlæggelsen af Slotstorvet og renoveringen af det gamle sprøjtehus med i alt godt 6,2 mio.kr.

Rådhuset

Det nyrestaurerede sprøjtehus

TEENAGERNE INDTAGER HOSPITALET

"LIVOGJOB" I STUBBEKØBING

Den smukke 100 år gamle rødstensbygning indgår i et fint samspil med kvarterets villaer i Stubbekøbing på Nordfalster. Huset blev opført i 1913 som Stubbekøbing By- og Amtssygehus med omkring 25 sengepladser til både medicinske og kirurgiske patienter. I 1945 blev det bygget om og indrettet til brug i kampen mod tuberkulose, men nedlagt igen allerede i slutningen af 1950'erne.

Bygningen har stor kulturhistorisk værdi og betydning for byen, og i foråret 2013 kunne man så efter en omfattende ombygning og renovering tage huset i brug igen. Denne gang som et moderne bo- og uddannelsessted for unge voksne med forskellige psykiske og fysiske funktionsnedsættelser. STU uddannelsen "LivogJob" står bag projektet, der har fået støtte af Det Obelske Familiefond og Realdania med 11 mio. kr.

Mange familier med unge, der er sent udviklede eller har fysiske handicap, oplever ofte, at der netop i de sene teenageår er brug for, at de unge kan komme hjemmefra under ordnede forhold. Og det behov opfylder det ombyggede hospital.

Nyt liv til området

Indretningen i det renoverede hus er sket med udgangspunkt i husets oprindelige struktur, og der er gjort meget for at bevare det gamle interiør. Der er dog bl.a. installeret ny elevator og nyt køkken og bygget nye værelser, hvor man har inddraget dele af de brede gangarealer til private badeværelser.

Bygningen er desuden opgraderet arkitektonisk og teknisk med bl.a. bedre isolering, udskiftning af tag, vinduer og døre. Endelig er en tilbygning fjernet for at styrke bygningens arkitektoniske udtryk og dermed dens kulturhistoriske værdi.

Alt i alt er der plads til 16 yngre voksne, der bringer nyt liv til huset og området, imens de tager deres 3-årige ungdomsuddannelse, som er lagt tilrette efter deres særlige behov.

"Godthåb", som bostedet er blevet navngivet, er et godt eksempel på en nutidig anvendelse af en ældre bygning, der for længst havde udtjent sit oprindelige formål, og som nu kan styrke aktiviteten i et af Danmarks yderområder.

Læs mere på: www.livogjob.dk

STU Livogjob

Hans Egedesvej 5
4850 Stubbekøbing

DEN GAMLE GALLERI-HOLLÆNDER

EJEGOD MØLLE

Da den nu fredede Ejegod Mølle blev bygget i 1816, lå den i ensom majestæt på en bakke et godt stykke uden for Nykøbing Falster. Her ligger den stadig på en lille grund i den nordlige del af byen sammen med magasinbygning og møllerbolig, men nu omgivet af industri og etageboliger.

I slutningen af 2002 blev Ejegod Møllelav stiftet, og det har siden kæmpet for at samle penge til restaureringen af den noget forsmøtte mølle. Det tog sin tid, men i 2010 var møllen flot restaureret udvendig - med nyt galleri og nye spåner på hatten. Hele møllen har fået en udvendig opfriskning. Nu prøver møllelauget at skaffe midler til tredje etape, den indvendige restaurering, så møllen kan komme til at fungere som arbejdende mølle-museum.

Møller siden 1200-tallet

Ejegod Mølle er en hollandsk kornmølletype, ottekantet og med løgformet hat. Den står på

en sokkel af mur og kampesten, og undermøllen op til galleriet er i grundmur og brædder på klink, mens overmøllen er tækket med spåner ligesom den løgformede hat. Vingerne er sejlførende og krøjer – det vil sige, at de manuelt bliver drejet op mod vinden.

Til møllen hører den stråtte møllerbolig, der blev opført samtidig med møllen, og som siden 2010 har rummet et legetøjsmuseum. På arealet mod syd - tæt ved møllen og over for boligen - ligger desuden en magasinbygning med stråtag.

Læs mere på www.ejegodmoelle.dk

Ejegod Mølle

Ejegodvej 4

4800 Nykøbing F.

VIDSTE DU DET?

Der har eksisteret vindmøller i Danmark siden 1200-tallet. Vindmøllen var i århundreder en central del af lokalsamfundet. I dag spiller møllerne mange steder en vigtig

rolle i lokalområdets historiske og visuelle identitet. Derfor støtter Realdania renovering af vindmøller, og arbejdet med Ejegod Mølle har modtaget i alt godt to mio.kr.

KUNSTMUSEET MIDT I NATUREN

FUGLSANG KUNSTMUSEUM

Den 28. januar 2008 kunne hendes Majestæt Dronningen foretage den officielle indvielse af Fuglsang Kunstmuseum ved Fuglsang Gods på Lolland. Den 3.000 kvadratmeter store, markante bygning ligger på Skejten, hvor den kendte danske billedkunstner Olaf Rude, som også indgår i museets samling, hentede inspiration bl.a. til sine berømte billeder i Folketingssalen.

Med bygningen blev der skabt enestående omgivelser til museets egen store samling af malerier, skulpturer og kunst på papir fra slutningen af 1700-tallet til i dag. Men også en fantastisk ramme om specialudstillinger.

Siden Fuglsang Kunstmuseum åbnede, har det vist en række meget roste udstillinger og tiltrukket et stort publikum fra nær og fjern. I 2010 blev aktiviteterne udvidet med åbning af herregårdens gamle smedje, som er blevet gjort til en aktiv del af det fine herregårdsanlæg. Udvendig er bygningen genskabt i sin oprindelige form, og indvendig er smedjen indrettet til arbejdende værksted og atelier samtidig med, at væsentlige dele af det gamle interiør er bevaret.

Musik og kunst

Ud over restaureringen af smedjen er gårdrummet mellem de nye og gamle bygninger gjort færdigt. Der er etableret belysning og afmærkede p-pladser for gæster til

Fuglsang Hovedbygning, som blev bygget i 1868-69 i nygotisk renæssancestil af Rolf Viggo de Neergård. Han var gift med komponist I.P. Hartmanns datter, Bodil, og mange kunstnere, bl.a. Carl Nielsen og Edward Grieg, gæstede Fuglsang. Efter hendes død blev Fuglsang overtaget af Det Classenske Fideicommis, der stadig ejer stedet.

Læs mere på www.fuglsangkunstmuseum.dk

VIDSTE DU DET?

Fuglsang Kunstmuseum hed tidligere Storstrøms Kunstmuseum og er det 4. ældste i provinsen oprettet i 1890. Men på grund af små og dårligt placerede lokaler opnåede museet aldrig den opmærksomhed, som samlingens høje kvalitet fortjener. Realdania støttede byggeriet med i alt 68 mio.kr.

Kulturcenter Fuglsang

Nystedvej 71

4891 Tørebys Lolland

Den nyistandsatte smedje

FREDET GODS OMBYGGET TIL HANDICAPPEDE

HERREGÅRDEN LUNGHOLM

I det lille Olstrup sogn på Sydlolland ligger en af landsdelens mange store herregårde, nemlig Lungholm. Lige ved herregården ligger Olstrup Kirke, der er et ombygget kildekapel. I middelalderen lå her nemlig en hellig kilde, som mange valfartede til. Gården bliver nævnt første gang i 1434, hvor den hedder Olstrupgård, og i mere end 200 år og syv generationer har Lungholm været i familien de Bertouch-Lehn's eje.

Det nuværende gods blev grundlagt i 1639, og både hovedbygning og de kamtakkede fløje er meget velbevarede. Men Lungholm Gods havde udtjent sin oprindelige funktion, og de fredede bygninger var begyndt at forfalde. Derfor støttede Realdania en ombygning og nyindretning af hovedbygningen, som blev det første samlede oplevelses- og ferietilbud til handicappede i og omkring et fredet bygningsværk i Danmark.

Projektet skabte nyt liv på godset med faciliteter, der gør det muligt for svært handicappede og deres pårørende at nyde godt af de smukke omgivelser – herunder den 15 ha. store park, der også er gjort tilgængelighed for alle.

Oplevelses- og ferietilbud til alle

Gæster med handicap kan få nogle oplevelser, som de ikke finder på noget andet feriested. Godsets ejer blev selv handicappet ved en ulykke og ønskede godset ført videre som et center med ferieboliger, kursus- og konferencefaciliteter, wellness- og badstueanlæg samt et stort, veloplyst

parkområde og ikke mindst et hestecenter for gæster både med og uden handicap. Samtidig er de historiske bygninger blevet restaureret og nyindrettet med fuld respekt for de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier og for godsets fredede status.

Læs mere på www.lungholm.dk

Lungholm Gods

Rødbyvej 24

Lungholm

4970 Rødby

VIDSTE DU DET?

Realdania støttede det store projekt med knap ni mio. kr., fordi det er et fint eksempel på, hvordan bevaring gennem udvikling kan skabe en bæredygtig fremtid for et smukt, fredet herregårdsanlæg, der udgør en vigtig del af vores historiske arv.

FRA RUIN TIL SMUK ATTRAKTION

FEJØ MØLLE

Fra den lille hyggelige havn i Kragenæs på Nordlolland er der cirka et kvarters sejlads til Fejøl, som bl.a. er kendt for sin traditionsrige årlige jazzfestival. Fra havnen skal man nogle få kilometer ud ad Herredsvejen, før man når til Østerby, hvor man kan beundre Fejøs fine nyrestaurerede mølle.

Der har været møller på Fejøl i flere hundrede år. En lå i Østerby og én i Vesterby. Vesterby Mølle var en stubmølle, som siden er flyttet til frilandsmuseet i Maribo.

Efter at den sidste mølle nedbrændte i 1858, blev den nuværende gallerihollænder opført i Briget på nordøen. I 1905 blev møllen imidlertid taget ned og flyttet til den nuværende placering i Østerby, hvor den var i brug frem til 1950.

2.000 besøgende

Herefter forfaldt den, indtil en gruppe lokale ildsjæle i 1996 dannede et møllelaug. Formålet var at bringe Fejøl Mølle tilbage til sit oprindelige udseende.

Da ildsjælene i møllelauget gav sig i kast med opgaven, stod møllen som en faldefærdig ruin - og man gik forsigtigt i gang. Det begyndte som et beskæftigelsesprojekt for unge uden arbejde, men det viste sig hurtigt, at der skulle specialviden og håndværksmæssig kunnen til. Derfor tog man fat på at søge fonde, så arbejdet kunne blive gjort færdigt af professionelle håndværkere.

Læs mere på www.fejoemoelle.dk

Fejøl Mølle

Herredsvej 278 A

4944 Fejøl

VIDSTE DU DET?

Et tilskud fra Realdania på 720.000 kr. gjorde dette muligt, og møllen står i dag – efter mange års hårdt arbejde – som en smuk og værdifuld attraktion i lokalområdet. Hvert år lægger omkring 2.000 besøgende vejen forbi møllen, hvor møllelauget også driver en lille butik.

MULIGHEDERNES LOLLAND

Danmark er under stor forandring. De store byer vokser, mens småbyerne og yderområderne affolkes. Forretninger lukker, fordi kunderne forsvinder, og samme skæbne overgår forsamlingshuset og autoværkstedet. Bussen kommer ikke mere, for der er ingen passagerer at samle op og ingen at sætte af.

“Mulighedernes Land” er et projekt, der i løbet af seks år – fra 2007 til 2012 - satte fokus på udviklingen i Danmarks yderområder. Projektets formål var at afprøve nye strategier til at styrke bosætning og turisme for at den vej at bidrage til at øge livskvaliteten i yderområderne.

Den samlede økonomi for projektet var på 195 mio. kr., heraf bidrog Realdania med 105 mio. kr. og de tre deltagende kommuner med hver 30 mio. kr. inklusiv bidrag fra fonde og puljer.

Fire projekter

Mulighedernes land arbejdede med demonstrationsprojekter, heraf fire på Lolland:

- Herregårdslandet - skal styrke Lollands turisme og bosætning ved at vise, hvordan man - ved at arbejde med og synliggøre de mange kvaliteter og ressourcer herregårdene besidder - kan skabe en positiv udvikling i Lollands landdistrikter.
- Bedre boliger – udvikler metoder til at nedrive, omdanne og istandsætte tomme og forfaldne bygninger og grunde i landsbyen Birket for at vise, hvordan kommunen kan påvirke udviklingen i en positiv retning.
- Porten til Lolland - med udgangspunkt i Knuthenborg Park og Safari viser projektet, hvordan Hunseby og Bandholm kan udvikles til at være “Porten til Lolland” og som kulturhistoriske perler tiltrække både turister og tilflyttere.
- Energi til lokal udvikling – omdanne Horslunde til en bæredygtig “energiland” og give et imageløft til hele Lolland.

Herregårdslandet

Spredt i landskabet på den grønne ø Lolland ligger 45 herregårde, der alle rummer historier, traditioner, smukke parkanlæg og storslået arkitektur. Samtidig er herregårdenes ejere områdets største naturforvaltere. Det er der potentiale i.

Sammen med en række herregårdsejere og Reventlow-museet Pederstrup skaber Lolland Kommune et netværk, som samler en række af Lollands herregårde. Udgangspunktet er de herregårde, hvor der er særligt gode muligheder for at opleve herregården, dens historie, de nutidige aktiviteter og det særlige herregårds-landskab.

Som en del af projektet er der etableret udstillinger på Reventlow-museet Pederstrup og herregården Knuthenlund. På Reventlow-Museet Pederstrup under Museum Lolland-Falster er der fokus på det historiske herregårdslandskab og det sene 1700-tals landboreformers betydning for udviklingen af dette.

På Knuthenlund er der fokus på det moderne herregårdslandskab i det 20. århundrede og den nytænkning, som godsernes drift og livsgrundlag har gennemlevet.

På herregårdstur

Målet er at underbygge oplevelsen af, at Lollands landskab i høj grad er forbundet med herregårdene. Sideløbende med udstillingerne og de landskabelige bearbejdningsarbejder bliver der etableret en webbaseret formidling af Lollands herregårde. Den skal blandt andet fungere som en guide til lokale og turister, der gerne vil besøge og opleve herregårdene og landskabet.

Som besøgende på Lolland skal der være mulighed for at tage på en tur rundt i det Lollandske Herregårdslandskab, hvor man undervejs bliver klogere på herregårdenes skønhed og historiske betydning for øen.

Knuthenlund, Knuthenborg, Søllestedgård, Frederiksdal og Pederstrup under Museum Lolland-Falster er de fem herregårde, der har været med til at lægge grundstenen til en herregårdsdestination.

Til at gennemføre dette projekt var der afsat et budget på omkring otte mio. kr.

Bedre boliger

”Bedre boliger og nye mødesteder i Birket” tager fat på problemet med forfaldne boliger og landsbyer. I Lolland Kommune er der op mod 3500 overskydende boliger. Huse, der står og forfalder og skæmmen landsbyer og landskaber. Det er enten, fordi beboerne ikke har overskud til at vedligeholde dem, eller fordi de står tomme og ikke kan blive solgt. De er typisk for små, for dyre at varme op, eller de har ikke den unikke beliggenhed, som gør, at en køber vil bruge penge på en bekostelig og gennemgribende renovering.

Projektet viser, hvordan en kommune med en aktiv og helhedsorienteret indsats på tværs af forvaltninger og i samarbejde med borgerne kan dæmme op for det stigende antal forfaldne og tomme huse og skabe en positiv udvikling.

Landsbyen Birket på Nordvestlolland er valgt til forsøgslandsby. Her bliver der sat ind med opkøb

og nedrivning af tomme huse, istandsættelse af misligholdte ejendomme, omdannelse af den lukkede skole til et lokalt mødested og bedre adgang til naturen, ligesom hovedgaden i Birket er trafiksaneret.

Der blev afsat et budget på omkring 8 mio. kr. til at gennemføre dette projekt.

Porten til Lolland

Knuthenborg Park & Safari har hvert år hundredtusindvis af besøgende. Alle disse gæster kører igennem landsbyerne Hunseby-Maglemer og Bandholm nord for Maribo. Tidligere har de mange besøgende dog ikke haft nogen positiv betydning for landsbyerne, fordi bilerne blot passerer igennem, kører ind i safariparken og ud igen gennem Bandholm. Projektet 'Porten til Lolland', der blev indviet 1. juni 2013, skal give landsbyerne et løft og få dem til at fungere som en port, der sælger Lolland til de mange gæster.

Udgangspunktet har været at bruge den store turistattraktion, som Knuthenborg Park & Safari er, som en dynamo for udvikling i området. Målet har været at vise, hvordan et partnerskab mellem en stor turistattraktion og de omkringliggende lokalmiljøer kan skabe en fælles positiv udvikling.

Konkret er der udviklet en række nye fysiske tiltag og attraktioner, som skal få turisterne til at stoppe op og opleve det smukke område. Bl.a. er der anlagt en 400 meter lang molepromenade langs vandet ud til Bandholm Badeanstalt. Der er etableret en legeplads med en fantastisk udsigt ud over Smålandshavet. Museumsbanen fra Maribo til Bandholm, der har kørt på strækningen siden 1962 bl.a. trukket af det ældste køreklare damplokomotiv i Danmark, bygget i 1879, har i Bandholm fået et nyt perronanlæg. Der er anlagt en cykelrute fra Maglemer til Bandholm gennem Merret Skov, og udendørsarealerne ved Hunseby forsamlingshus er blevet renoveret ligesom der er anlagt en legeplads, og der er etableret et nyt opholdsareal ved indkørslen til Knuthenborg Alle.

Både i Hunseby-Maglemer og i Bandholm er der stærke borgerforeninger og generelt et stærkt foreningsliv. Samtidig er der i begge byer store uudnyttede potentialer, der danner grundlag for en udvikling af både bosætningsmiljø og en mere positiv oplevelse af Lolland hos de mange besøgende.

Samlet set er formålet med de fysiske forandringer at skabe sammenhæng i området og understøtte og udvikle de to landsbyers kvaliteter i form af kulturmiljøer, adgang til vand og skov og gode indkøbs-, fritids- og kulturtilbud.

Der var afsat et budget på omkring 9 mio.kr. til at gennemføre dette projekt.

Energilandsbyen

Projektet "Energilandsby Horslunde" skal gøre Horslunde på Nordvestlolland til et mere bæredygtigt lokalsamfund.

Mange steder på Lolland bliver der i disse år gennemført nyskabende forsøg med vedvarende energi. Brintteknologi, vindenergi og biomasse har allerede sat Lolland på energiens Danmarkskort, og Lolland Kommune har sat et højt ambitionsniveau på energiområdet med handlingsplanen "Grøn Energi på Lolland-Falster" samt klimaaftaler med Danmarks Naturfredningsforening og Santa Cruz i USA. Men i de små landsbyer kan debatten om energi synes fjern. Gamle huse med oliefyr, dårlig isolering, utætte vinduer og pendling i bil er nogle af de udfordringer, som landsbyerne står med. I Horslunde prøver man derfor på lokalt plan at omsætte energidebatten til konkrete tiltag.

Bæredygtig landsby

Landsbyen bliver endnu forsynet med energi fra traditionelle kilder. Opvarmning sker f.eks. i hovedsa-

gen med oliefyr, og der er ingen koordineret lokal indsats for at nedbringe forbruget af energi. Det arbejder Horslundes meget aktive beboergruppe på at ændre i samarbejde med Lolland Kommune. Formålet er at gøre Horslunde til et eksempel på, hvordan man kan leve miljømæssigt bæredygtigt i en landsby.

Konkret skal indsatsen vise, hvordan klassiske landsbyhuse kan blive mere bæredygtige i forhold til varme, vand, strøm, affald og transport. Løsningerne skal vise, hvordan man i samarbejde mellem borgere, foreninger, skoler og virksomheder kan spare på energien, uanset om man er enkeltperson, familie, firma eller institution.

Ved byens kulturhus er der etableret en energiplads som et nyt centrum i byen.

Der var afsat omkring 10 mio.kr. til at gennemføre dette projekt.

LIVSRUM KRÆFTRÅDGIVNINGSCENTRE

Under overskriften Livsrum opretter Kræftens Bekæmpelse i samarbejde med Realdania syv nye rådgivningscentre tæt på hospitalernes kræftafdelinger i forskellige byer landet over bl.a. i Næstved.

De nye Livsrum skal hjælpe mange flere kræftpatienter og pårørende, end det er muligt i dag – og gerne så tidligt i deres sygdomsforløb som muligt. Det handler grundlæggende om, at rådgivningen skal blive mere synlig og tilgængelig. Samtidig vil de nye Livsrum tæt på sygehusene skabe et tættere samarbejde med sygehuspersonalet.

De nye Livsrum bliver indrettet efter et modelprogram, som Kræftens Bekæmpelse har udviklet i samarbejde med Realdania. Programmet inddrager den nyeste viden om, hvordan de fysiske rammer påvirker patienters heling og helbred. Grundtanken

er, at arkitekturen skal være med til at give patienterne livsmod og inspiration.

Rådgivningscentrene vil adskille sig funktionelt og æstetisk fra sygehusene, sådan at de kræftramte og deres pårørende får ro til at overskue deres situation uden for sygehussystemet. De arkitektoniske rammer skal samtidig indbyde til åbenhed og samvær for at tilgodese det behov, mange har, for at møde ligestillede og dele erfaringer med andre, der har kræftsygdommen inde på livet.

Realdania støtter projektet med en ramme på 50 mio. kr., mens Kræftens Bekæmpelse finansierer 100 mio. kr.

Læs mere på www.livsrum.dk/

Livsrum i Næstved – det gennemtænkte hus

Man kan ikke undgå at lægge mærke til det hvide hus på Ringstedgade 71 i Næstved. Det er nemlig et anderledes hus. Ja, faktisk er det syv sammenhængende huse med varierende taghøjde og en leg med materialerne, der betyder, at bygningen har fået sit helt eget arkitektoniske præg.

Stemningen i huset er indbydende. Man befinder sig lige op og ned ad hospitalet, men intet i huset minder om et hospital. Det er præget af ro, lys og

grønne gårdhaver. Målet har været at skabe et rigtig godt eksempel på, at arkitektur kan være med til at give en god støtte til både kræftpatienter og deres pårørende i en meget svær situation i livet – et sted hvor man kan føle sig hjemme uden at være hjemme.

Trygt og tilgængeligt

Annette Rasmussen, der leder af Kræftrådgivningen i Næstved, siger om huset:

”Der er ikke noget ”næsten” ved vores nye hus. Hver en detalje er gennemtænkt, og huset giver os mulighed for i trygge og hjemlige omgivelser at tilbyde en lang række aktiviteter. Og så er vi blevet synlige og mere tilgængelige, fordi vi er flyttet helt tæt på sygehuset.”

Brugerne af huset skal være med til at bestemme, hvilke aktiviteter kræftrådgivningen skal tilbyde. Man kan altid komme direkte ind fra gaden og få en snak med en rådgiver, men derudover kan aktiviteter være alt fra motion, yoga og mindfulness til malerværksted, gruppesamtaler, foredrag og netværksaftener.

Rådgivningen, der blev indviet i begyndelsen af juni 2013, er opført på en grund mellem Herlufsvænge og Ringgaden ganske tæt på kræftafdelingen ved Næstved Hospital. Det gør det nemt for

kræftpatienter og pårørende at komme forbi til en kop kaffe og måske en snak mellem behandlinger, hvor de kan hilse på de frivillige, tale med professionelle rådgivere og deltage i aktiviteter. Samtidig er der lagt op til et tættere samarbejde mellem personalet på hospitalet og Kræftens Bekæmpelse.

STEDET TÆLLER

Naturen og de mange smukke landskaber er en del af yderområdernes store potentiale. Et potentiale som vi kan udnytte endnu bedre, end det sker i dag. Derfor tog Realdania midt i 2012 initiativ til kampagnen "Stedet Tæller". Frem til 2016 sætter den fokus på yderområdernes stedbundne potentialer med tre fokusområder:

- Steder i landskabet
- Mulighedernes Danmark
- Kvalitet i kysternes turistbyer

Danmarks yderområder er rige på stedbundne potentialer, som kan bruges og udvikles til at skabe lokal udvikling og mere livskvalitet. Formålet med kampagnen er derfor at vise nye veje til, hvordan arkitektur i lille skala og af høj kvalitet kan bidrage til at styrke oplevelsen af landskabet og den danske natur. Kampagnens projekter skal være med til

at udvikle og udnytte de stedbundne potentialer, der kan bidrage til at styrke livskvaliteten i yderområder.

Realdania afsatte 33 mio. kr. til at realisere projekter, der skal forbedre adgangen til naturen på de udvalgte steder i landskabet. Sammen med Naturstyrelsen inviterede Realdania rådgivere til at byde ind på at løse opgaverne med at etablere små, enkle arkitektoniske indgreb på 10 særligt udvalgte steder i det danske landskab. Tre af disse ligger i valgområde 2, nemlig: Stevns Fyr på Sydøstsjælland, højderygstien i Geopark Odsherred og badebyen Marielyst på Falster.

Alle projekter ventes klar til brug inden udgangen af 2013.

Læs mere på www.stedettaeller.dk/

Perlen ved Østersøen

Marielyst er en rigtig perle ved Østersøen. Dets historie som badeby strækker sig tilbage til 1906, hvor det første sommerpensionat åbnede i en af de gamle strandgårde. I dag er Marielyst den absolut største turismeby i Guldborgsund Kommune.

Den børnevenlige badestrand med sit bløde, hvide sand strækker sig ca. 20 kilometer sydpå mod Gedser. I området ligger der godt 6.000 feriehuse og hertil gode campingpladser, hytter og hoteller.

Nutidens Marielyst har centrum der, hvor hovedvejen til og fra Nykøbing Falster når stranden, og hvor de første badehoteller opstod for over 100 år siden. Marielyst lever i kraft af vrmlen af gæster på gode sommerdage, og den besidder en særlig rodet charme. Men byen er også præget af tilfældigheder, selvgroede miljøer og bilisme. Og den trænger til en kærlig hånd.

Projektet i forbindelse med kampagnen "Stedet Tæller" skal derfor få Marielyst til igen at fremstå som et familievenligt, kønt og naturskønt feriested i høj kvalitet. Konkret skal byens torv omdannes og forskønnes. Derudover skal man arbejde med det fysiske byrum og skabe nye steder, hvor byens gæster har lyst til at opholde sig. Biltrafikken skal dæmpes, fodgængere og cyklister skal have det lettere.

Det er planen at skabe en torveplads med en multifunktionel løsning, der kan varieres efter sæson, besøgstal og events, så torvet genopstår med udgangspunkt i de bygninger, der allerede findes på stedet. Desuden skal bl.a. ny belægning, beplantning og belysning binde byrummet bedre sammen.

Den verdensberømte klint på Stevns

Stevns Klint er den 12 km lange og op til ca. 40 m høje klint, der afgrænser Stevns mod øst. Klinten består af limsten, der siden Middelalderen er blevet brugt til bygningssten. Biskop Absalon hentede f.eks. sten ved klinten til bygningen af sin borg i København.

På klintens højeste punkt ligger Stevns Fyr med en storslået udsigt over Østersøen. Ud over fyret, der er fra 1878 og stadig i funktion, ligger her det tidligere fyr og fyrmesterboligen fra 1818 samt en lille kystudkigshytte fra Den Kolde Krig.

Stevns Klint er optaget som kandidat til UNESCO's verdensarvsliste og verdensberømt, fordi man i klintens lag kan se sporene efter den katastrofe, der ramte jorden for 65 millioner år siden og udslettede halvdelen af alle dyre- og plantearter, heriblandt dinosaurer. Begivenheden aflæses som et tyndt lag af ler mellem de tykke lag af skivekridt og kalksten. Fra klinten ved Stevns Fyr er der gode muligheder for at observere store rovfugletræk, og stedet er et yndet udflugtsmål for ornitologer.

I forbindelse med projekt Stedet Tæller er idéen at etablere et anlæg, der sikrer tilgængelighed og lægger op til, at de besøgende kan møde naturen og historien, som er særlig for netop dette sted. Alt sammen med respekt for de store naturværdier, der er på stedet. På den måde får man gjort fortællingen om kridt-klintens historie synlig, og der bliver skabt mulighed for nye oplevelser ved klinten.

Stien på højderyggen

Odsherreds istidslandskab vidner om en svunden tid og rummer store rekreative værdier: Fra stenalderens dysser over bronzealderens gravhøje til middelalderens borgruiner og slotte helt frem til den nyere tids nedlagte landsbyer og inddæmmede søer og fjorde. I sommeren 2011 blev GeoPark Odsherred indviet med otte oplevelsessteder i landskabet og et lille udstillingslokale i skolestuen på Dragsholm Slot.

Med tre millioner kroner i støtte fra Realdania fik GeoPark Odsherred et væsentligt skub fremad, og et godt grundlag for at søge om optagelse i det europæiske geopark-netværk og dermed international anerkendelse af landsdelens geologiske særpræg.

Visionen er at etablere en højderygsti i Geoparken, som formidler sammenhængen mellem Odsherreds største aktiver: Istidslandskabet, kulturminderne og landskabet som rekreerende faktor. Højderygstien skal tilbyde landskabsoplevelser i international klasse og formidle natur og kulturhistorie. Udførelsen bliver enkel og robust, den skal sikre god tilgængelighed og formidle - og enkelte steder forstærke - stedets unikke landskaber og kulturhistorie. Målgruppen er både fastboende, turister, lokale kunstnere og andre interesserede.

Konkret rummer projektet anlæg af højderygstien mellem landsbyerne Veddinge og Høve, mellem Maglehøj og Dutterhøj samt inddragelse af en eksisterende sti mellem Esterhøj og Maglehøj. Projektet omfatter også etablering af bl.a. shelterpladser, infostandere, udsigtsposter, bænke og stenter.

Landskabet bliver åbnet og markedsført som del af et større turisttilbud. Samtidig kan projektet vise, hvordan der kan skabes 'bløde' forbindelser mellem byerne og de kulturhistoriske steder.

Læs mere på www.stedettaeller.dk
og
www.geopark-odsherred.dk

HERREGÅRDSHAVER

Danmark har få, men vigtige haver med arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der er af interesse som kulturarv. De historiske haver er imidlertid i et stadigt forfald. Et forfald, som ikke umiddelbart sletter dem fra landkortet, men truer med at forringe og forenkle dem i en sådan grad, at de mister deres historiske og arkitektoniske værdi.

Store løbende udgifter til pleje er en væsentlig udfordring i forhold til at bevare de historiske haver - ikke mindst herregårdshaverne. Det er dyrt og arbejdskrævende at vedligeholde et haveanlæg, og det kan sjældent udsættes fra år til år. Derfor gælder det om at finde en balance, hvor de arkitektoniske og historiske værdier kan blive bevaret på et niveau, der svarer til de økonomiske ressourcer.

Det var baggrunden for, at Realdania i 2006 tog initiativ til en kampagne, der satte fokus på at bevare og forny historiske haver - specifikt herregårdshaver. 65 mio. kr. blev afsat til kampagnen, der blev gennemført i form af en række demonstrationsprojekter.

Fire herregårde på Lolland-Falster, Syd- og Midt- og Vestsjælland kom med og fik af Realdania finansieret mellem 75 og 100 procent af anlægsudgifterne. Til gengæld forpligtede haveejerne sig til en mønsterværdig pleje i en periode på minimum 15 år samt at åbne haverne for offentligheden.

Et afgørende element i kampagnen er havernes overlevelse i fremtiden. Formålet med de kon-

krete projekter var derfor, udover selve bevaringselementet, at undersøge og udarbejde nye og bæredygtige metoder til pleje og drift af haverne - tilpasset nutidig anvendelse og de ressourcer der er til rådighed.

De fire herregårdshaver er:

- Bregentved
- Knuthenborg
- Løvenborg
- Søholt

Læs mere på www.herregaardshaver.dk

Bregentved

Bregentved Gods, der ligger lige uden for Haslev, har været i familien Moltkes eje siden 1746. Den nuværende ejer er hofjærgermester Christian greve Moltke. Familien bor i hovedbygningen, som består af tre fløje. Nordfløjen er opført ca. år 1650, øst- og sydfløjene er fra 1890, og alle er fredede.

Parken, der blev anlagt i 1750'erne, fremstår i dag som en helhed med barokken/rokokoens lange alléer ud i landskabet og det snorlige kaskadeanlæg sammenføjet med kanaler og broer.

De væsentlige elementer i haven er en gåsefod af alléer med udspring i skoven. Den mid-

terste allé, der oprindelig var indkørselsvej, peger mod midtpunktet i rækken af bygninger. Hertil kommer kaskadeanlægget, der ligger i en diagonal akse. Aksen er afsluttet med et trappeforløb med en obelisk placeret på toppen af terrænet. Haven er desuden karakteriseret ved kortere alléer, enkeltstående træer, store græsflader, vaser og et forløb af søer med broer.

Med udgangspunkt i helhedsplanen og de til rådighed værende økonomiske midler blev

arbejdet med haven primært koncentreret om: Oprensning af vandflader, istandsættelse af stensætninger omkring søer og kanaler, pleje af alléerne, græspleje, nyplantning af træer, genskabelse af udsigter og istandsættelse af skulpturer og monumenter.

Læs mere på www.bregentved.dk

Bregentved Gods

Koldinghus Allé 1

4690 Haslev

Knuthenborg

Knuthenborg gods ved Bandholm lige nord for Maribo er nok bedst kendt for sin imponerende dyre- og landskabspark. Men godsets historie kan følges tilbage til 1372. Parken er på 660 hektar og blev oprindelig anlagt omkring 1866 i engelsk herregårdsstil med åbne plæner, arboret med eksotiske træer, og omkranset af en syv km lang kampestensmur med fire fornemme porte. Hvor før kreaturer, får og hjortevildt bevægede sig rundt i det smukke landskab, græsser nu næsehorn, antiloper, giraffer, zebraer, yakokser, bisoner og elefanter i det, der er Nordeuropas største safaripark.

Særlige krav

Anvendelsen som safaripark slider på haven, selvom man forsøger at skåne træerne, og det stiller derfor helt særlige krav til beskyttelse af eksisterende og nyplantede træer i den landskabelige have.

I stedet for at arbejde med præcist formede løsninger på aktuelle problemer er renoveringen af den romantiske have udført eksemplarisk i det sydvestlige hjørne af haven, hvor cirka 150 ha er blevet bearbejdet.

I øvrigt er idéerne samlet i en udviklingsplan for hele haven og dens omgivelser, så den også fremover vil stå som et stærkt og imponerende anlæg og give besøgende et klart billede af havens historie med vægt på landskabshavens formsprog.

Læs mere på www.knuthenborg.dk

Knuthenborg

Knuthenborg Alle

4930 Maribo

Løvenborg

Løvenborg ligger ved Holbæk på Vestsjælland. Haven er på fem hektar med en omgivende dyrehave på 15 hektar. Haven og slottet ligger på hver sin holm i en voldgrav, og haven indeholder intakte lindealléer og -hække samt en tepavillon.

Grundlaget for projektet var havens tid og historie, og at den atter skulle fremstå som en vandhave, hvor voldgrave og søers kanter blev præciseret, og udsigter til det blanke vand genskabt. Nye vandflader blev anlagt. Den tidligere have med hække og inddeling i større og mindre rum til dyrkning er vendt tilbage, og flere hække er plantet.

To smukke bygninger

Landskabshavens tepavillon og kapel er to smukke bygninger, som hører til 1800-tallets have. Tepavillonen er forbundet til hækhaven med en sti, og omkring kapellet er der anlagt en mindre plads i grus. Kapellet kan, efter at det er sat i stand, anvendes til formidling af havens historie med udstilling af blandt andet planer og fotos.

Landskabshaven har fået ny beplantning, og der er anlagt en ny sø. Den store græsplæne er holdt fri, så den kan bruges til koncerter og andre større arrangementer i sommerperioden. Ad grusstier vil den besøgende - også gangbesværede - kunne opleve haven og dens scenerier.

Læs mere på www.loevenborg.dk

Løvenborg

Løvenborg Allé 30
4420 Regstrup

Søholt

Søholt Slot ligger ved Maribo på Lolland. Dets oprindelse skal man ifølge de fleste kilder søge i et spedalskhedshospital - en Sct. Jørgensgaard. I 1505 er hospitalet omtalt som Bregerupgaard og 1576 bortmageskifter kronen Bregerupgaard til Morten Venstermand, som da allerede ejede Krøngegaard. Han sammenlagde alle besiddelserne til ét gods med navnet Søholt.

Haven er på 10 hektar og består af en selvstændig barokhave og en landskabelig have. Barokhaven er karakteriseret af mange og forskellige geometriske rum af klippede hække. Den landskabelige have rummer bl.a. et rhododendronbusket. Demonstrati-

onsprojektet lagde særlig vægt på barokhaven og barokkens formsprog.

I fornyelse af barokhaven, som blev gennemført i perioden 2008 til 2010, blev der lagt vægt på at fremkalde vigtige historiske træk og samtidig bevare den særlige karakter, haven havde opnået gennem mere end 300 års brug og pleje. Projektet styrker kontrasten mellem barokhavens stringente form og de mere naturligt formede omgivelser. Langs ydersiden af barokhaven er dammene blevet renoveret.

Læs mere på www.soeholt.dk

Søholt

Søholtvej 41

Søholt

4930 Maribo

FREMTIDENS HERREGÅRD

De danske herregårde rummer fantastiske fortællinger, enestående kulturmiljøer og smukke bygninger, som repræsenterer det fineste af Danmarks ældre bygningsarv. Dermed er de overordentlig vigtige kulturbærere inden for det byggede miljø, men mange savner også nutidig forankring. Samtidig er en større del af herregårdenes historiske bygninger truede, fordi de ikke længere kan indgå aktivt i driften. En unik bygningsarv risikerer at gå tabt.

Med projektet "Fremtidens Herregård" fra 2008 ønskede Realdania at kvalificere udviklings- og eksistensgrundlaget for landets herregårde med særlig fokus på deres bygningsarv og det samlede kulturmiljø, der omgiver herregårdene. Målet var at vise, hvordan man i fremtiden kan skabe bæredygtige rammer for udviklingen af herregårdene både kul-

turhistorisk, økonomisk og socialt, bl.a. ved at støtte herregårdenes muligheder for igen at blive dynamoer i landdistrikterne.

Blandt vinderne i idékonkurrencen om Fremtidens Herregård var seks herregårde på Lolland-Falster, Syd-, Midt- og Vestsjælland (se de følgende sider). Det overordnede formål var at skabe nyt liv og nye aktiviteter i herregårdenes gamle bygninger, samtidig med at der opstår arbejdspladser og ny aktivitet i området.

Danmarks eneste herreborgsteater

Lige syd for Skælskør ligger Borreby Gods, der blev opført som herreborg i 1556. Den kaldes en "herreborg", fordi bygningen er en befæstet herregård, der ligger på et dobbelt voldsted. De mange forsvarsværker skyldes formentlig de urolige tider i forbindelse med Grevens Fejde kort før reformationen i 1536. Størstedelen af anlægget, som også omfatter to borggårdsfløje og en avlsgård, er fredet og har bevaret sit karakterfulde udtryk af renæssanceherregård. Det smukke haveanlæg rummer elementer fra både renæssance, barok og romantik.

Borreby Gods som kulturdynamo

Borreby har været i slægten Castenschiolds eje siden 1783, og ejeren hedder i dag Joachim Castenschiold. Han ønsker at bevare stedet ved at gøre godset til landsdelenes kulturdynamo og Danmarks eneste permanente herreborgsteater. Og det er lykkedes.

I 2012 stod det tidligere ridehus færdigt som Borreby Teater med scene og 450 tilskuerpladser. "Dr. Jekyll og Mr. Hyde" var første forestilling i de nyindrettede omgivelser, og resultatet vakte begejstring både hos publikum og anmeldere. "Man sidder godt, og man ser godt", som Jyllands-Posten skrev i sin anmeldelse.

Projektet tog otte år og krævede ihærdig fundraising, omhyggelig byggestyring og organisering af både kunstnere, teknik og de mange lokale frivillige, som har bakket op om projektet og er en forudsætning for teatrets fremtidige drift. I dag er teaterfolket for alvor rykket ind i det gamle ridehus og i kornmagasinet, hvor der er indrettet sminkerum, systue, øverum og kontor.

Læs mere på www.borrebygods.dk

Borreby Gods
Borrebyvej 47
4230 Skælskør

Laden er importeret fra Norge

Tæt ved Holbæk finder man Vognserup, en klassisk dansk herregård, som ligger tilbagetrukket i det sjællandske landskab. Herregårdens rødder dateres til omkring 1330. Vognserup er ikke kun en bygningsmæssig kulturskat. Guldaldermalere som Lundbye og Skovgaard har opholdt sig her i længere perioder og malet motiver fra egnen, og nogle af landets smukkeste oldtidsfund er gjort i Vognserup mose.

Formålet med projektet er at få en dansk herregårds arkitektoniske, landskabelige og kulturhistoriske rammer til at smelte sammen i en enhed, ved at indrette herregårdens 950 kvadratmeter store, norske bindingsværkslade til et helle for mennesker med behov for fred og ro.

Bindingsværksladen blev importeret fra Norge og har været i brug uafbrudt fra 1770 og frem til 2003, men siden har den ikke bidraget til landbrugsdriften, som er bortforpagtet, og derfor kan den ikke finansiere sit eget vedligehold. Den skal have en ny og tidssvarende funktion.

Sundhed, sport og leg

Som en del af Fremtidens Herregård vil ejeren indrette bygningen til bl.a. festlokaler og kontorfaciliteter.

Med respekt for bygningens arkitektur bliver funktionen ændret fra landbrugsfade og kornsilo til en ny ramme om mange menneskers fysiske udfoldelse og samvær. Også haven syd for bygningen bliver inddraget.

På længere sigt er planen at indrette et stressrefugium på gården. Men mens forretningsgrundlaget

for refugiet bliver udviklet, bliver bygningen indrettet og udnyttet, så den kan lejes ud til at danne ramme om fester, arrangementer og samvær, lige som der indrettes kontorfaciliteter til udlejning.

Læs mere på www.fremtidensherregaard.dk

Fremtidens kontorer i historiske rammer

Tæt ved Holbæk ligger Hørbygaard med direkte adgang til fjorden. Fra bygningerne ser man ud over det ubebyggede herregårdslandskab præget af alléer, store marker og skov. Bygningsanlægget består af en hvidkalket hovedbygning, som blev opført i 1867, men fik nyt udseende i 1900-1901. Her er fornemme sortglaserede tegl med tårn og kviste i kobber. De karakterfulde kampestenslænger fra midten af 1800-tallet er utidssvarende i moderne drift, men udgør en vigtig del af det samlede, bevaringsværdige bygningskompleks.

Som andre herregårde har Hørbygaard været et beskæftigelsesmæssigt, økonomisk og intellektuelt omdrejningspunkt for sin egn. Herregårdens ejer, Christian Castenskiold, ønskede at bringe herregården i spil som arbejdsplads for virksomheder og personer ved at indrette kontorer i de historiske kampestensbygninger. Og i september 2011 kunne man på herregården fejre indvielsen.

Det ekstra ben

Den tidligere garage og herskabsstalden er blevet omdannet til moderne kontorer i herregårdens stemningsfulde, historiske omgivelser. Visionen er at få livet tilbage til Hørbygaard, sikre de bevaringsværdige bygninger og give driften et ekstra ben at stå på.

Ombygningen er udført med traditionelle materialer som puds, kalk og linolie og enkelte nye elementer. Lejerne har adgang til bredbånd, IP-telefoni og ikke mindst er der indrettet fleksible 'plug-in' kontorer, hvor man kan leje sig ind efter behov.

Læs mere på www.hoerbygaard.dk

Veteranbiler i gammel magasinbygning

Engelholm Gods, der ligger ved Tappernøje på Syd-sjælland, blev opført i 1785. Siden 1830 har Engelholm været ejet af slægten Wolff-Sneedorff og drevet som moderne skov- og landbrug med vægt på stutteri.

På godset havde en tidligere magasinbygning stået ubenyttet hen i mange år, og der var behov for grundig istandsættelse og en ny funktion.

Efter en omfattende ombygning og restaurering har den fået nyt liv som mødested for bl.a. ejere af klassiske veteranbiler. Dermed er der skabt mulighed for at få livet tilbage på herregården. Her er plads til kurser, foredrag og andre aktiviteter, der potentielt kan tiltrække mennesker fra hele landet, styrke foreningslivet og øge kendskabet til egnen. Den solide magasinbygning blev opført i 1882, og omdannelsen har krævet grundig istandsættelse: Det gamle skifertag er lagt om, forvitrede fuger repareret og de gamle, utætte støbejernvinduer, som er bevaret, er blevet restaureret.

Fortid og fremtid i ét

På indersiden af muren er der sat termovinduer i, og der er lagt varme i det støbte gulv i bygningens underetage. Ikke mindst er loftet taget ned, så der for første gang er frit udsyn til de grove hanebjælker og spær under taget.

Projektet, der blev afsluttet i 2011, har dermed skabt nye forretningsområder som supplement til godsets traditionelle drift. Man har formået at binde fortid og fremtid sammen gennem aktiv fritid, erhverv og samvær mellem mennesker.

Læs mere på www.fremtidensherregaard.dk

Sukker fra Søllestedgaard

Herregården Søllestedgaard ligger på den lolland-ske slette mellem Maribo og Nakskov. Herregårdens historie rækker tilbage til 1466, hvor den første kendte ejer, Anders Graa, boede på stedet i en borg omkranset af voldgrav. Nutidens Søllestedgaard består af en hovedbygning fra 1859, som er indrammet af to avlsbygninger fra midten af 1800-tallet samt et tidligere mejeri og en forpagterbolig fra 1700-årene.

Som del af Fremtidens Herregård skal Søllestedgaards tomme hestestald gøres til ramme om produktion og formidling af rent, bæredygtigt sukker. Med "Søllested Sukker" vil Søllestedgaards ejer, Ulrik Theophil Jørgensen, udvikle et nyt centrum for produktion af sukker i høj kvalitet.

Sukker i hestestalden

Når projektet er realiseret vil 'Søllested Sukker' blive solgt direkte fra gården til detailhandel,

restauranter, caféer samt til high end-fødevarerproducenter af f.eks. chokolade, konfekturer, øl og vin.

Tanken med projektet er at investere i renovering og indretning af hestestalden til det nye produktions- og formidlingsformål - herunder et sukkerproduktionsanlæg i miniskala. Ideen er også at skabe nye funktioner i hestestalden, som kan danne den fysiske ramme om produktion og oplevelser.

Projektet har også et stærkt formidlingsaspekt: Forvandlingen fra den grove sukkerroe til fint sukkerkrystal er en publikumsvenlig proces, der fremover kan tiltrække gæster, som her kan se, høre og lære om sukkerproduktionen og dens historie. En historie, der både trækker spor til den danske kolonitid og den lokale produktion på Lolland.

Læs mere på www.fremtidensherregaard.dk

Danmarks største økologiske omlægning

På Nordlolland ligger Knuthenlund gods, som blev etableret i 1739 og er særlig kendt for sin landbrugsproduktion. Herregårdens ejer Susanne Hovmand, som er fjerde generation på stedet, begyndte i 2007 Danmarkshistoriens største omlægning til økologi. Visionen er, at herregården igen skal indtage sin historiske rolle som vækstlokomotiv, og stedet hvor innovation finder sted.

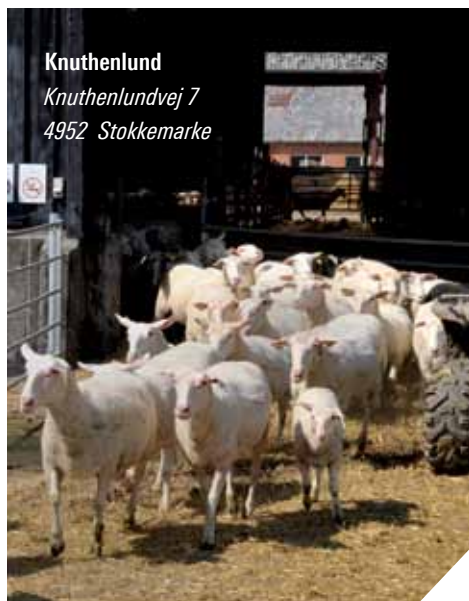
Planen er at overføre "fra jord til bord" tanken til bl.a. mejeri, bageri og slagteri. Et stort og dynamisk projekt med fokus på herregården som ramme for socialt ansvar og lokalt engagement. Arbejdet er godt i gang, men endnu ikke afsluttet.

Den overordnede idé er at vise nye veje og metoder til bæredygtig drift og nye fremgangsmåder til at løfte et lokalområde. Knuthenlund skal være landdistriktets kraftcentrum og igen danne ramme om mange menneskers liv og færden.

Krydderurter i mælken

Godsets egen bestand af fritgående, økologiske malkefår og -geder er udgangspunktet for produkterne i mejeriet på Knuthenlund. 150 dage om året græsser dyrene nemlig på de frodige enge, hvor der også er sået forskellige krydderurter, som er med til at give en fyldig og rund smag til mælken. Efterfølgende bliver mælken nænsomt forarbejdet i godset eget mejeri.

Projektet støtter en gedestald, som er opført, og et landskabeligt greb med en hvidtjørnehæk til at krænse gården og tilhørende produktions-bygninger. Dertil kommer et afgrødehus til korn og tørring af hør, etablering af et mølteri samt et nyt flisfyur og energikoncepter for reduktion af CO₂.

ILDSJÆLEKAMPAGNEN

Over de kommende år sætter Realdania ekstraordinært fokus på de mange ildsjæle, der dagligt lægger tusindvis af timer i frivilligt arbejde i det byggede miljø. For ildsjæle er det lysten frem for pligten, der driver engagementet, og de er villige til at investere masser af kræfter og hjerteblod i lokalsamfundets tjeneste.

En kampagne til 30 mio. kr. skal hjælpe landets ildsjæle med at gøre deres ideer til virkelighed. Kampagnen blev sat i gang i september 2011 med en opfordring til alle landets ildsjæle om at søge støtte til netop deres projekt. Målet er – ved hjælp af inspiration, netværk og økonomisk støtte – at hjælpe dem med at skabe livskvalitet i det byggede miljø.

Det sker bl.a. gennem:

- Netværk, bl.a. hjemmesiden www.byggerietsildsjaele.dk og en Facebook-gruppe, hvor ildsjæle og deres samarbejdspartnere kan gå i dialog og følge med i kampagnens udvikling.
- Inspirationsmøder, en årlig 'Ildsjælenes Dag', en studiemesse for ildsjæle, diverse kurser og andre tiltag.
- Økonomisk støtte til udvikling og realisering af 68 projekter.

I første runde modtog Realdania 247 ansøgninger. 32 projekter blev udvalgt, og de modtog i alt 12 mio. kr. I anden runde meldte 218 ildsjæle deres interesse og 36 projekter fik tilsammen 12 mio. kr. i støtte. I udvælgelsen er der lagt vægt på at støtte originale idéer, der bygger på frivil-

lighed og bliver udført til gavn for de lokalmiljøer, de er en del af, for andre borgere og selvfølgelig for ildsjælene selv.

Blandt de udvalgte projekter finder vi syv i valg-område 2:

Lån en fabrik

Ved Vordingborg vil en gruppe frivillige skabe et flytbart værksted, som kan lånes ud til projekter, hvor der er behov for en midlertidig værksteds- eller produktionsfacilitet.

Fablab Danmark arbejder i undervisningsprojektet Fabschool, der gennem gratis workshops fremmer unges lyst til selv at opfinde og fremstille ting.

Det sker bl.a. gennem workshops for skoleklasser, hvor de unge kan stifte bekendtskab med digital fremstillingsteknologi. Nu ønsker ildsjælene bag Fabschool at bygge et flytbart værksted, som giver projektgruppen mulighed for at holde workshops i en større radius, ligesom værkstedet kan lånes ud f.eks. i forbindelse med festivaller og skoleprojekter af længere varighed.

Fablab har jævnligt forespørgsler fra foreninger og andre grupper, der ønsker adgang til et værksted og mulighed for at producere elementer til deres egne projekter. Det flytbare værksted bliver udformet med en grundplan som en 40 fods

container og skal i sin fysiske udformning imitere en 'rigtig' fabrik.

Byggeriet af værkstedet bliver udført i samarbejde med bygningskonstruktørstuderende, som skolepraktik for erhvervsskoleelever samt frivillige fra FabLab Danmarks støtteforening.

De nye flytbare værkstedsfaciliteter vil være til gavn for de mange frivillige omkring Fabschool og FabLab Danmark, og ikke mindst de fremtidige brugere. Projektet bliver 'open-source' byggeri, så man på projektets hjemmeside kan hente konstruktionstegninger og lignende. Realdania støtter projektet med 100.000 kr. ud af et samlet budget på 250.000 kr.

Makværket

Knabstrup er en lille stationsby, der ligger i idylliske omgivelser blandt skov og marker i det nordvestlige Sjælland mellem Holbæk og Kalundborg. Byen var kendt for sit teglværk, der blev anlagt i 1856 i forbindelse med Knabstrup herregård, hvis historie kan dateres til før 1259. I fabrikkens bedste år var antallet af ansatte over 300.

I 1907 udvidede man med en keramikfabrik, men i 1970'erne fik virksomheden økonomiske problemer. Kunstneren Bjørn Wiinblad overtog i 1977 keramikfabrikken, som de næste 10 år hovedsagelig fremstillede hans design. Men så var det slut, og denne sidste del af teglværket lukkede endegyldigt.

I 25 år lå teglværkets fine gamle bygninger ubrugte hen, men nu har foreningen Makværket i

tre år arbejdet på at puste nyt liv i teglværkets keramikfabrik.

Multisal til entusiaster

Det er vigtigt for foreningen, at omdannelsen af de historiske bygninger sker nænsomt med respekt både for bygningsværket og miljøet. Derfor er der fokus på genbrugsmaterialer og økologi i byggeprocessen. Foreningen planlægger også at arrangere byggefestivaler, hvor frivillige kan deltage i arbejdet.

Formålet med det samlede projekt er at skabe en fælles vision for Knabstrup Teglværks store bygningskompleks og at etablere en multisal i teglværkets bygninger. Salen skal give bedre fysiske rammer til indøvning i teaterforestillinger, dans, nycirkus og andre aktiviteter. Ud over en multisal omfatter projektet etableringen af en foyer, et køkken og toiletfaciliteter.

De unge artist-entusiaster har allerede sat gang i en bred vifte af aktiviteter, f.eks. atelier, cykelværksted, træværksted og biograf.

Realdania støtter projektet med en mio. kr. af det samlede budget på 1,8 mio. kr.

Den rejsende mølle

Skamstrup Mølle er en hollandsk kornmølle, der har levet en meget omtumlet tilværelse. Den ligger i landsbyen Skamstrup mellem Holbæk og Kalundborg og malede mel for første gang i 1872 efter at være blevet flyttet fra Birgittehøj, en gård få kilometer uden for byen, hvor den havde stået siden 1854.

Efterhånden som landmændene fik egne elektriske kværne, forsvandt grundlaget for den gamle vindmølle. I 1959 malede den for sidste gang, og i mange år stod møllen blot og forfaldt. Men i 1992 tog en arbejdsgruppe under Skamstrup Landsbyforening initiativ til at danne et selvstændigt Møllelaug for at sætte møllen i stand og dermed redde den for eftertiden.

Det arbejdsomme møllelaug fik den genopbygget til en velfungerende, aktiv mølle, der i

dag bliver anvendt som mølleri. Her renses, males og sigter medlemmerne melet til forbrug - ligesom man gjorde det i møllens storhedstid.

Skamstrup Møllelaug er en forening med ca. 150 betalende medlemmer, og alt arbejde med møllen bliver udført af frivillige, aktive medlemmer. Møllen fungerer dermed som en arbejdende turistattraktion, og ildsjælene arbejder for at opretholde møllens oprindelige funktion og formål, så den fremstår som et levende historisk mindesmærke og et samlingssted for byens borgere.

Nu bliver den fysiske adgang til møllen forbedret ved at omlægge belægningen på adgangsvejen. Gennem tiden er den toppede markstensbelægning blevet kørt skæv og hullet af både brug og frost. Da en del af møllens besøgende er dårligt gående, vil en

omlægning af belægningen gøre møllen mere tilgængelig for flere, end det er tilfældet i dag. Realdania støtter arbejdet med 25.000 kr.

Møllen er åben hver søndag eftermiddag i sommerhalvåret, og man afholder flere arrangementer i løbet af året – blandt andet julemarked. Flere folkeskoler bruger også møllen som læringssted i forbindelse med "fra jord til bord" undervisning. Med projektet vil Skamstrup Møllelaug for beskedne midler kunne sikre en særlig oplevelse – for alle.

Fra forfald til ø-fest

På det naturskønne Sejrø har ildsjæle skabt en succesrig kunsthøjsfest. I både 2011 og 2012 har Sejrø Festival skabt rammerne om en bred vifte af forskellige aktiviteter med vægt på kunst, musik og rumlige installationer.

Gennem et nyt projekt vil ildsjælene bag festivalen omdanne en tidligere landsbrugsejendom til værksteder. Naturen har nærmest overtaget den forfaldne landsbrugsejendom, Marebjerg – og alligevel hviler der en nærmest magisk stemning over stedet med den smukke beliggenhed. Gården har allerede undergået en forandring mellem hænderne på de frivillige kunstnere og arkitekter, der har været tilknyttet festivalen. Nu er tiden kommet til stuehuset og laderne.

Og netop de to bygninger er i dårlig stand og skal forvandles, før de kan blive en god ramme om

kunstnernes aktiviteter – en omdannelse, der tager udgangspunkt i øens egne materialer. Stuehuset bliver gjort beboeligt og laderne sikret, så der bliver skabt et arbejdssted, som er aktivt hele året og understøtter festivalen.

Med ombygningen af gården er det ildsjælernes tanke at vise, hvordan man på en bæredygtig måde kan forvandle og genanvende en funktionsløst landbrugsejendom i et af Danmarks yderområder. Realdania støtter projektet med 300.000 kr. ud af et samlet budget på godt 1,1 mio. kr.

Sejrø er en ca. 10 km lang, smal ø mellem Sjællands Odde og Røsnæs 10 km ude i Sejrø Bugt. Øen har godt 350 fastboende indbyggere og blev nævnt første gang i Kong Valdemars jordebog 1231.

Sammenhold om forsamlingshuset

Hellested er en lille by på Stevn. Den har godt 600 indbyggere, en kirke, en idrætsforening, en friskole, en Dagli'Brugs og ikke mindst et forsamlingshus med en lang historie.

I 1882 kom en gruppe unge mænd hjem til Hellested efter et ophold på en højskole. Det havde inspireret dem så meget, at de byggede et forsamlingshus i byen. Huset skulle være byens samlingspunkt og danne ramme om erfaringsudveksling og debat. I dag mere end 130 år senere er huset stadig samlingspunkt for byens fælles aktiviteter, og borgerne har altid passet godt på det med egne kræfter og for få midler. Her samles man til musik og teater, til borgermøder, til private fester og meget andet.

De mange års mange aktiviteter har medført, at gulvet i Hellested Forsamlingshus er slidt godt og grundigt ned. Og byens ildsjæle har taget initiativ til at få det skiftet ud, så forsamlingshuset stadig kan være byens aktivitetscenter.

Når man nu er i gang, er der et stort ønske om at ændre indretningen af den 200 kvadratmeter store sal i huset, så den kan blive mere anvendelig til både store og ikke mindst mindre aktiviteter. Det er i virkeligheden hele fundamentet for, at huset bliver ved med at være et attraktivt sted for både frivillige og lejere. Ønsket er at få fjernet salens gamle træbeklædning og få en skillevæg sat op, så det bliver muligt at dele salen op i to.

Det koster imidlertid mange flere penge, end den årlige udlejning giver mulighed for at rejse. Og bestyrelsen sætter en ære i at undgå dyre banklån. Gennem mange år har man klaret sig stort set gennem lokal opbakning og støtte, men det er også vanskeligt at blive ved med at bede sognets beboere om penge.

Renoveringen støttes med 150.000 kr.

Trines Hus viser almuelivet

I den lille landsby Taastrup på Stevn's findes et ægte ildsjæleprojekt. I et fredet stuehus fra 1775 har en familie gennem flere generationer påtaget sig at sørge for, at huset blev bevaret i sin oprindelige form - og at holde det åbent for offentligheden. Huset er opkaldt efter dets tidligere ejer Trine, som levede i huset fra slutningen af 1800-tallet til sin død i 1960'erne.

Siden da har et ægtepar taget sig af vedligeholdelsen af huset og har sørget for at få det fredet.

Imidlertid er et nyt stråtag, som huset i den grad trængte til, en stor mundfuld – også økonomisk. Men med et tilskud fra Realdania på 50.000 kroner er det blevet muligt at sikre "Trines Hus", så det kan overleve til fremtidige generationer og formidle husets fortællinger for eftertiden.

Huset bliver holdt åbent for turister og skoleklasser og er velbesøgt. Og det giver den besøgende et håndgribeligt billede af, hvordan almuen levede i 1800-tallet i en autentisk udstilling, hvor man godt må røre. Alt står som dengang, og der er ingen skilte, plancher eller souvenirbutik tilknyttet.

Fra trafik- til turistmagnet

Gjedser Jernbane og dampskibsforbindelsen mellem Gedser og de nordtyske byer blev indviet den 27. juni 1886, og med åbningen af færgerutten til Warnemünde i 1903 med fire nye færger, kom der rigtig gang i udviklingen i Gedser.

I en lang periode var der travlhed i den gamle ringremise, hvor både lokomotivmestre, vognmestre, pudserformænd, lokomotivførere, håndværkere og remisefolk arbejdede på skift og i døgnrift. Remisen og jernbanenettet var i årtier en central del af en trafikkorridor mellem Danmark og Europa.

Stationen fra Matador

Længe før denne del af landet blev udråbt til udkant, var remisen en del af et større trafikalt knudepunkt, der også omfatter flere toldbygninger og pakhus samt to stationsbygninger, hvoraf den ene blev brugt som kulisse til Korsbæk Station i tv-serien Matador.

Siden stod ringremisen tom og ubrugt hen i mange år. Men en gruppe ildsjæle drømmer om at genskabe Gedser Ringremise – der i dag trænger alvorligt til en kærlig hånd - så den for fremtiden kan bruges både som besøgssted og som koncert- og foredragssal.

Bevaringsforeningen Gedser Remise står bag projektet, hvor man i første omgang skal fastlægge en samlet vision for stedet, og dernæst skal en gammel smedebolig ved remisen sættes i stand til arbejdende smedeværksted. Realdania støtter projektet med de 850.000 kr., der skal bruges.

Gedser Remise er allerede et levende jernbanemuseum med arbejdende værksteder, og bevaringsforeningen ønsker at gøre stedet endnu mere indbydende for besøgende. Alle faciliteter skal være åbne både for lokalbefolkning og turister, så det der tidligere var en trafikmagnet i fremtiden kan udvikle sig til en turistmagnet.

UDVALGTE ØVRIGE REALDANIA-PROJEKTER I OMRÅDET

Det Gode Hospice

Realdania ville med udviklingsprojektet Det Gode Hospice vise, hvordan arkitekturen og de fysiske rammer kan spille sammen med hospicefunktionen og dermed være med til at understøtte den menneskelige omsorg i en svær tid. Målet er at få rammer, indhold og behov til at smelte sammen til en enhed, som både menneskeligt, fagligt og arkitektonisk støtter op om de mennesker, der skal bruge hospice, dvs. patienter, pårørende, frivillige og personale.

I Vest- og Sydsjælland blev Svanevig Hospice i Bandholm og Hospicegården Filadelfia i Dianalund opført som en del af udviklingsprojektet.

Gunderslevholm Gods

Istandsættelse af hovedtrappen på Gunderslevholm Hovedbygning.

Kanehøj Mølle

Kanehøj Mølle er en bevaringsværdig hollandsk mølle opført i 1881. I 1994 blev møllens ene vinge udskiftet, og med hjælp fra bl.a. Realdania blev vinge nr. 2 udskiftet i 2011. Møllen blev startet op igen på Dansk Mølledag i juni 2011.

Herlufllille Mølle

Lidt uden for Ringsted ligger Herlufllille Mølle. Møllen havde ligget ubrugt hen siden 1967 og gennemgik i 2006 en grundig restaurering. Møllen fungerer nu som arbejdende museum og fortæller på den måde historien om møllererhvervet, der havde stor betydning i landsbyerne, inden elektricitet blev et hverdagsgode.

Bag det omfattende arbejde stod en gruppe af lokale ildsjæle, der har organiseret sig i Herlufllille Møllelaug.

Realdania støttede genanvendelsen af den historiske bygningsarv og bevilgede 850.000 kr. til restaurering af møllehatten og det indre maskineri.

Holmegaard Gods

Holmegaard Gods er et trefløjet, fredet bygningsanlæg i to etager opført i 1635. Bygningsanlægget er placeret på en banket med omgivende voldgrav.

Det særlige ved bygningsanlægget er, at de tre fløjes ydersider flugter med og hviler på bankettens stejle sider, der er opbygget af granitkampesten og fungerer som bygningsanlæggets yderste fundament.

Desværre har denne særlige stensætning aldrig været specielt stabil, men har siden 1660'erne vist problemer med udskridninger i voldgraven. Bygningsanlægget har både arkitektur- og kulturhistorisk betydning, så det var på høje tid at få reddet stensætningen.

Derfor blev en nyskabende teknik taget i brug, hvor en spunsvæg fastholdt af pælebukke sikrer mod udskridning.

Arbejdet på Holmegaard Gods har dels sikret bygningerne en god fremtid, dels tjent som et godt eksempel for andre historiske bygninger i en tilsvarende kritisk situation

Ved Kjæret

Service- og kulturhuset, Ved Kjæret, på Sejerø blev etableret i en gammel købmandsgård.

Som på en del andre danske småøer udvikler befolkningstallet på Sejerø sig i en negativ retning, hvilket især er forårsaget af en stigende mangel på arbejdspladser.

Hvert år ankommer imidlertid et stort antal sommerhusbeboere, endagsturister, sejlere og andre besøgende, der potentielt kan bidrage til en udvikling af øens liv og dynamik og arbejdspladser.

Det nye service- og kulturhus, Ved Kjæret, er et tiltag, hvis mange og forskelligartede tilbud retter sig bredt både mod de fastboende øboere og de mange turister.

Ved Kjæret indeholder bl.a. en café, en gavebutik med salg f.eks. af lokale håndværksprodukter, internetmuligheder, et værested bl.a. for øens foreninger, trykkeri og forlag, samt seks fjernarbejdspladser til brug for fastboende øboere.

Den gamle købmandsgård, hvor kulturhuset er blevet placeret, er bygget i slutningen af 1700-tallet og ligger smukt ved øens gadekær i Sejerby. Huset gennemgik i forbindelse med udførelsen af projektet en grundig renovering.

Kettinge Mølle

I Kettinge på Lolland er den gamle Kettinge Mølle blevet istandsat, så det igen er blevet muligt at se den smukke, gamle mølle i funktion. Møllen er en såkaldt "gallerihollænder" - en hollandsk vindmølle, som er registreret bevaringsværdig i kategori 1.

Med hjælp fra Realdania fik møllen i 2010 renoveret sine vinger, så den nu atter præsenterer sig, som da den blev bygget i 1891.

Møllerens hus ved siden af møllen blev ligeledes istandsat, så det fremstår som en helhed og igen har fået en fremtrædende plads i bybilledet. I møllerens hus tilbydes hjemmebak og kaffe fra Madam Blå, ligesom det er muligt at se en rigtig gammel bondestue.

Musholm Bugt Feriecenter

Ved Musholm Bugt, fint indpasset i det bakkede morænelandskab og med en storslået udsigt ud over Storebælt blot 100 meter væk, ligger Muskel-svindfondens feriecenter. Musholm Bugt Feriecenter, som det hedder, blev opført i 1998 ud fra et ønske om at skabe ferieoplevelser, der er tilgængelige for mennesker med handicap og deres pårørende. Centret rummer i dag 32 ferieboliger og mindre conferencefaciliteter.

Med vedtagelsen af en ny lokalplan for området i foråret 2012, blev der skabt mulighed for en markant udbygning, der skal stå færdig i slutningen af 2014.

Centret bliver udvidet med en multihal, yderligere 20 attraktive ferieboliger med handicapvenlige løsninger, udvidede møde- og kulturfaciliteter, en spisesal, og et nyt produktionskøkken.

Realdania har støttet byggeriet med 10 mio. kr., fordi det er et godt eksempel på udvikling af et idrætsbyggeri, hvor det bliver muligt for de fleste at dyrke idræt på lige fod uanset om man er bevægelseshæmmet eller ej.

Udgiver: Realdania, 2013

Layout: Lisbeth Reinwaldt

Tryk: Hertz Bogtrykkergården A/S

Tekster: Ole Brandt og Lisbeth Reinwaldt

Store Heddinge Råd,- Ting- og Arresthus

I centrum af Store Heddinge lige bag byens torv på Algade ligger Store Heddinge Råd-, Ting- og Arresthus fra 1838. Det er tegnet af en af datidens mest markante danske arkitekter, kgl. bygningsinspektør Jørgen Hansen Koch og dannede skole for mange af de råd-huse, der efter enevældens fald blev opført over hele kongeriget.

En større restaurering af hele ejendommen gik i gang i 2013, så den atter kan fremstå i samme format og stemning, som da den blev opført. Huset bliver derfor gået igennem fra yderst til inderst - samtlige overflader bliver restaureret, råddent træ udskiftet og facadens særlige hamburgfuger bliver gået efter. Derudover skal fangegård med mere også friskes op, så den sammen med haven kan indgå i Store Heddinges eksisterende byrum.

Realdania Byg har købt det fredede rådhus for at sikre det for eftertiden, da man regner det for at være prototypen på de mange rådhus opført i historicistisk stil overalt i landet i løbet af 1800-tallet.

Foto:

Leif Tuxen

Jørgen Jørgensen

Tina Enghoff

Esther Larsen

Jens Lindhe

Bo Rasmussen, Lolland Kommune

**Gå på opdagelse i det byggede miljø
med din smartphone.**

**Oplev de mange Realdania-støttede projekter i hele Danmark
med vores app. Bliv inspireret af moderne arkitektur og
levende bygningsarv, aktive byrum og historiske haver.**

**Du kan hente app'en til din smartphone eller iPad ved
at scanne nedenstående QR-kode.**

KORT OVER REALDANIA-PROJEKTER SOM ER BESKREVET I DENNE TURGUIDE

